

JAARGANG 38, NUMMER 63

BULLETIN WIJNANDSRADE

UITGAVE HEEMKUNDEVERENIGING
VRIENDEN VAN WIJNANDSRADE

Bulletin Wijnandsrade

Jaargang 38, nummer 63 (zomer 2019)

Uitgave van de heemkundevereniging Vrienden van Wijnandsrade
Redactie-adres: Wiel Oehlen, Goswijnstraat 2, 6367 EB Voerendaal
(w.oehlen@kpnmail.nl)

‘Bulletin Wijnandsrade’ is een uitgave van de heemkundevereniging ‘Vrienden van Wijnandsrade’. Het bevat nieuws, opstellen, fotoreportages, interviews en historische en heemkundige artikelen. Het centrale thema van het blad is: ‘Wijnandsrade in de ruimste zin van het woord’. Het doel van ‘Bulletin Wijnandsrade’ is kennis over ons dorp (historie, cultuur en natuur) te verspreiden en te stimuleren. Het blad verschijnt twee keer per jaar.

Wilt u ook een artikel schrijven?

Wilt u reageren?

Ook interesse en inspiratie?

Lever dan uw bijdrage of reactie in bij ons redactie-adres of mail naar: w.oehlen@kpnmail.nl. Mocht u in het bezit zijn van oude foto’s, kaarten, prenten, artikelen, enz., die betrekking hebben op Wijnandsrade en die u verantwoord in beheer wilt geven of wilt laten kopiëren, scannen of fotograferen; neem dan contact op met een van onze bestuursleden. Hetzelfde geldt voor historische attributen of (mogelijke) archeologische vondsten uit de bodem in en rondom Wijnandsrade. De namen en telefoonnummers van onze bestuursleden staan achter in dit bulletin.

Druk

Drukkerij Jacobs, Schimmert

Bij de voor- en achterpagina

Hoeve ‘de Oude Bongard’ (foto: Jan Jansen, 2014)

Bulletin Wijnandsrade

Contributie

'Bulletin Wijnandsrade' verschijnt twee keer per jaar. Een abonnement c.q. het lidmaatschap van de Vrienden van Wijnandsrade bedraagt (minimaal) € 15,- per jaar (de meeste leden betalen spontaan een hoger bedrag). Wij gaan ervan uit dat de leden die 'Bulletin Wijnandsrade' per post ontvangen dit bedrag zelf spontaan verhogen tot (minimaal) € 18,50.

Mocht u de contributie over 2019 nog niet naar ons hebben overgemaakt, dan verzoeken wij u dit alsnog te doen. Wij werken niet meer met acceptgiro's van de bank. U kunt uw financiële bijdrage overmaken op ons banknummer NL 43 RABO 013 77 36 371.

Inhoud van deze editie

Verenigingsnieuws voorjaar 2019 (Jo Luijten)	Pag.	02
Bevrijdingsdag (Lize Luyten)	Pag.	08
Bevrijdingsdag (Myrthe Marell)	Pag.	08
Zeven vragen aan burgemeester Bas Verkerk (Wilfried Dabekaussen)	Pag.	09
Gemengd nieuws (Jack Jetten)	Pag.	12
Rectificaties en aanvullingen 1 (de redactie)	Pag.	18
Jongens uit Wijnandsrade onder de Franse wapenen (De redactie)	Pag.	21
Napoleons soldaten uit Wijnandsrade (Richard Claessens)	Pag.	22
'Röadsjer Jonge' in het leger van Napoleon (Jos L'Ortye)	Pag.	30
Gezèkdes en oetdrökkinge rond d'r bak, deil I (Els Diedereren)	Pag.	43
Sjpreuke van mooder 2 (Jo Luijten en Wiel Oehlen)	Pag.	48
Niethuizen (Carien van Montfort-de Boer)	Pag.	52
De bedevaart naar Sittard (Ruud Kerckhoffs)	Pag.	56
Rectificaties en aanvullingen 2 (de redactie)	Pag.	57
Het bruggetje over de Bissebeek (Math Marell)	Pag.	60
Rinus aan het woord (Rinus van den Nieuwenhof)	Pag.	64
Wim Dubois – een leven lang heimwee naar Swier (Wiel Oehlen)	Pag.	66

Verenigingsnieuws voorjaar 2019

Terugblik Algemene Ledenvergadering (ALV) 2019

Inleiding

- Op maandag 25 maart 2019 vond de algemene ledenvergadering (ALV) plaats in het gemeenschapshuis van Wijnandsrade. Voorzitter Wilfried Dabekaussen heette de 38 aanwezige leden van harte welkom. Aansluitend werd 1 minuten stilte betracht voor de overleden leden in het afgelopen verenigingsjaar. Onze vereniging telde op 1 januari 2019 256 leden. Een mooie groei ten opzichte van begin 2018 (251 leden).
- **Nieuw erelid**
In haar vergadering van 20 februari 2019 heeft het Algemeen Bestuur (AB) besloten om Mw. Désirée Schmalschläger, van 27 juni 2013 t/m 31 december 2018 burgemeester van de gemeente Nuth, te benoemen tot erelid van de Vrienden van Wijnandsrade. Door de voorzitter werd haar een daarbij behorende oorkonde overhandigd.
Désirée Schmalschläger is met ingang van 1 april jl. benoemd tot waarnemend-burgemeester van de gemeente Geldrop-Mierlo. Ook daarvoor onze hartelijke felicitaties.

V.l.n.r: Jo Luijten, nieuw erelid Désirée Schmalschläger en Wilfried Dabekaussen (foto: Kirsti Heijnen).

- **Bestuurssamenstelling**

Conform het rooster van aftreden was aftredend binnen het Dagelijks Bestuur (DB): Jo Luijten. Jo was niet herkiesbaar maar wel bereid om lid te worden van het AB. Hij werd door de vergadering met algemene stemmen gekozen. Namens het AB waren aftredend en herkiesbaar: Jack Jetten, Hubert Gerards en Nicolle Driessen. Zij werden met algemene stemmen herkozen. John Bruls had al eerder aangegeven niet meer herkiesbaar te zijn voor het AB. De voorzitter dankte hem voor zijn inzet in het verleden.

John Bruls (foto: Kirsti Heijnen).

- **Nieuwe secretaris**

Rinus van den Nieuwenhof heeft zich bereid verklaard in de voetsporen van Jo Luijten te treden als secretaris van de Vrienden. Deze voordracht werd door de vergadering met algemene stemmen aanvaard en met een applaus bevestigd.

- **Financieel verslag**

Rein Krikke gaf als penningmeester een helder overzicht van de financiële situatie van de vereniging. Financieel is de vereniging gezond. De leden kregen inzage in de exploitatierekening 2018. Verder gaf hij aan dat de vereniging zich gaat voorbereiden op het 40-jarig bestaan in 2021, op grond waarvan jaarlijks € 700,- wordt gereserveerd voor een aantal jubileumactiviteiten en de uitgifte van een jubileumboek. Specifieke vragen vanuit de vergadering werden in voldoende mate beantwoord; de vergadering verleende het bestuur decharge voor het financieel beheer over het boekjaar 2018.

- **Lezing en diapresentatie**

Na de rondvraag volgde een lezing en diapresentatie door Annie Schreuders-Derks uit Susteren, met als thema: "Ein laeve lank in Limburg De ganse Santekroam". Het was een verrassende blik op anderhalve eeuw Limburgse cultuurgeschiedenis en vooral een boeiend inzicht in de geloofswereld van onze voorouders.

Rinus van den Nieuwenhof en Jo Luijten
(foto: Kirsti Heijnen).

Dodenherdenking Wijnandsrade 2019

Het blijft van groot belang om de doden uit WOII te herdenken. De Vrienden van Wijnandsrade zorgen er jaarlijks voor dat deze kaars blijft branden. Met als thema "In vrijheid kiezen" begon deze herdenking op 4 mei met een gebedsdienst in de St. Stephanuskerk. De voorzitter benadrukte daarbij in zijn toespraak dat vrede en vrijheid, zeker in deze tijd, niet vanzelfsprekend zijn. Na een gebed door pastoor Geilen volgde een overdenking door waarnemend burgemeester Verkerk. Het kerkelijk zangkoor St. Caecilia zorgde in de kerk voor de muzikale ondersteuning. De plechtigheid werd buiten voortgezet met de taptoe door een afvaardiging van de Koninklijk Erkende Fanfare St. Caecilia met daarna 2 minuten stilte en het zingen van het Wilhelmus.

Ter afsluiting van deze stijlvolle herdenking volgde een bloemenhulde door het gemeentebestuur, de Vrienden van Wijnandsrade, leerlingen van de basisschool en Scouting Nuth.

146^e Pelgrimage naar de Basiliek van Sittard

Op zondag 6 mei werd om 05.45 uur voor de 25 deelnemers, onder goede weersomstandigheden, het startsein gegeven voor de jaarlijkse voettocht naar de Basiliek van O.L. Vrouw van het Heilig Hart in Sittard. De 16 kilometer lange tocht werd gecoördineerd door Esther Steins en onderweg begeleid door Louis Cordewener. Zef Steins fungeerde met zijn auto niet alleen als "bezemwagen", maar zorgde bij de pauzeplaatsen ook voor frisdrank. Halverwege de tocht had Math Marell in Puth-Schinnen gezorgd voor koffie en thee en kon de meegenomen proviand worden genuttigd.

Na deze wandeling door de natuur sloten de 25 wandelaars zich om 09.20 uur aan bij de andere deelnemers en ging het vanaf het station van Sittard in processie onder leiding van de Koninklijk erkende Fanfare St. Caecilia en het Gemengd Kerkelijk Zangkoor van Wijnandsrade naar de basiliek. Na de H. Mis, geleid door pastoor Geilen, werden rondom de basiliek de terrassen bevolkt om deze lange traditie met voldoening af te sluiten.

De Isidorus-Gerardus Route naar Wittem

Op woensdag 5 juni 2019 vond de jaarlijkse wandeling plaats vanaf de Isidoruskapel in Swier naar Wittem. Na het maken van een groepsfoto vertrok de groep om 09.00 uur richting Wittem. Het is ieder jaar weer genieten van de prachtige natuur in het Limburgse land. Holle wegen en vergezichten maken deze tocht tot een bijzondere belevenis. In Randsdaal werd een sanitaire stop gehouden. Na een flinke afdaling konden de wandelaars, aan de voet van de Vrakelsberg, genieten van een rustpauze.

Hier kon, met uitzicht op de heuvels rondom Elkenrade, de meegenomen proviand worden genuttigd. Na deze natuurwandeling van circa 16 kilometer arriveerde de groep rond 13.30 uur in Wittem.

Na de mogelijkheid om een kaarsje aan te steken bij de H. Gerardus werd aangeschoven op een van de terrassen. Deze traditie, in 2002 op gang gezet door Jan Jansen zaliger, Hub Ritzen zaliger en Wiel Oehlen, zal in ieder geval in 2020 worden voortgezet. Ook dan weer is de organisatie in handen van onze vereniging.

Schooltuin “t Paradijsje”

Deze bijzondere groentetuin heeft zich ontwikkeld tot een prachtig leerobject voor de leerlingen van de basisschool St. Stefanus. Bijzonder is tevens de deelname van zo'n 6 asielzoekers/ statushouders die met veel enthousiasme hun bijdrage leveren aan het onderhoud van deze volkstuin. Niet alleen doen ze veel kennis op over het planten en oogsten van inheemse planten, groenten en fruit, maar leren ze ook het beheersen van de Nederlandse taal. Inmiddels is er voor hen ook een z.g. taalcafé in de bibliotheek van Nuth.

Een bijzondere aanwinst voor de schooltuin is de sponsoring van een ruime kweekkas door Luijten Groentechniek zodat al vroeg in het jaar het zaaigoed de grond in kan.

Poëzieroute, voortgang organisatie

De realisatie van de eerste 3 routes is inmiddels afgerond. De ontwikkeling van de 4^e gedichtenroute richting Naamse Steen is in volle gang. De dragers zijn klaar. Ook nu weer is een dankwoord aan onze dorpsmid Theo van Oppen op zijn plaats! De ontvangen gedichten zijn van een goed niveau en werden inmiddels door een deskundige jury beoordeeld. Leden, instanties en de media zullen tijdig worden geïnformeerd over de openingsdatum en bijbehorende activiteiten. Verder zal medio 2019 een gedetailleerde routebeschrijving volgen.

Verlangen naar Swier

Onder grote publieke belangstelling vond op woensdag 17 april jl. in het Gemeenschapshuis van Wijnandsrade de publiekspresentatie plaats van het boek 'Verlangen naar Swier' van de hand van de schrijver Wim Dubois. Onze vereniging trad bij deze plechtigheid als gastheer op.

Achterin dit bulletin wordt uitgebreid aandacht besteedt aan dit bijzondere boek.

Bulletin 63

Ook dit jaar is ons bestuurslid Wiel Oehlen als eindredacteur druk in de weer geweest om een volwaardige editie van het Bulletin te realiseren. Hij zorgt niet alleen voor het beoordelen en redigeren van de ingezonden artikelen, maar ook voor de hele opmaak en het bewaken van het drukproces. Ook nu is daarvoor een compliment op zijn plaats!

Gelukkig is de distributie van de 350 exemplaren goed geregeld en zorgt het bestuur voor de verzending per post of bezorging in het dorp. Financieel is het realiseren van zo'n mooi bulletin een hele kluit. De contributie dekt de kosten slechts ten dele. Ondersteuning door bedrijven en instanties biedt via hun sponsoring ook dit jaar uitkomst. Ook zij verdienen een woord van dank!

Jo Luijten

(voormalig secretaris)

Het kleine (maar fijne) gezelschap dat op woensdag 5 juni jl. meeliep in de 'Isidorus-Gerardusroute' V.l.n.r. (staand): Jo Luijten, Carry Maessen, Ankie Portz, Tiny Gardeniers, Ans Vliegen (gekniel): Rineke Marell, Bep L'Ortye (foto: Math Marell).

Bevrijdingsdag

Toen was de oorlog voorbij,
iedereen was blij.
Toen kwam Bevrijdingsdag,
er was veel gelach.
Het was op 5 mei,
in de straten stond een lange rij.
Niemand had vrede verwacht,
want een stoute meneer was aan de macht.
We denken op 4 mei aan de mensen die hebben gevochten,
terwijl ze dat misschien niet eens mochten.
Zonder jullie was het niet goed afgelopen,
we bleven altijd hopen.
We denken aan de slachtoffers die zijn gevallen,
dat waren miljoenen getallen.

Lize Luyten (Stefanus basisschool)

*

Bevrijdingsdag

In de oorlog ging je neer,
je familie deed het zeer.
Kon ik je nu maar bedanken voor wat je ons hebt gegeven,
ook al kostte het je leven.
Toen waren we vrij,
dat was op 5 mei.
We zijn dadelijk 1 minuut stil,
je hoort dan geen een gil.
We vieren feest
in ieder dorp en stad,
zonder jou hadden we dat niet gehad.
We staan hier nu samen hand in hand,
je hebt geholpen met de bevrijding van ons land.
Jouw naam staat nu op een monument,
dat is een mooi compliment.
Zonder jou had ik dit gedicht niet voorgelezen,
je bent door heel Nederland geprezen.

Myrthe Marell (Stefanus basischool)

Zeven vragen aan burgemeester Bas Verkerk

Traditiegetrouw portretteren we elke nieuwe burgemeester in het Bulletin van de Vrienden van Wijnandsrade door hem of haar dezelfde vragen te stellen. Hier het portret van waarnemend burgemeester Bas Verkerk.

Waarnemend burgemeester Bas Verkerk (foto: Wilfried Dabekaussen).

1. U bent sinds 1 januari onze burgemeester, hoe bevalt het u?

Ik vind het een mooie taak: drie gemeenten in elkaar schroeven. Beekdaelen is de grootste niet-stedelijke gemeente, dat schept verwachtingen en verplichtingen. Beekdaelen is echt authentiek Limburg, anders dan het Heuvelland met zijn toerisme. Streekproducten, landschap en verbondenheid met de omgeving, tradities, die dingen samen vormen één geheel, al kende men aan de ene kant van de snelweg nauwelijks de kernen aan de andere kant van de weg. Men is elkaar dus aan het ontdekken.

2. Welk belang hebben historie en heemkunde voor u?

Ik wilde geschiedenis gaan studeren, maar koos toch voor rechten. Ik kom uit Salland, ik ben opgegroeid in Hoonhorst bij Dalfsen en ken de geschiedenis van mijn regio, zoals ik me ook heb verdiept in de geschiedenis van elke plaats waar ik woonde en werkte. Als klein jongetje wist ik alles van het Egypte van de farao's. Ik heb een scriptie geschreven over Napoleon en zijn belang voor onze tijd: de Nederlandse en Europese wetgeving zijn gebaseerd op het Franse juridische systeem uit die tijd. De bestuursstructuur met burgemeesters en wethouders, de indeling in provincies, het metrieke stelsel waarin we met elkaar communiceren als het over maten en gewichten gaat: dat hebben we allemaal te danken aan Napoleon. En, belangrijk voor onze gemeente, de man die de Europese volkeren verenigde onder het Christendom en daarmee de basis legde voor onze cultuur, dat was onze buurman: Karel de Grote.

3. Wat betekent uw afkomst voor u?

Ik kom uit Salland, een streek met dorpen, lokale economieën en eigen identiteit. Daardoor kan ik beter dan iemand uit de Randstad begrijpen wat de gemeente Beekdaelen is en wat de inwoners beweegt. Ik realiseer me dat ik twee identiteiten heb, die van Randstedeling en die van iemand van het platteland. Voor opgroeiende kinderen is het platteland belangrijk. Buiten spelen, boomhutten bouwen, een fikke stoken maakt kinderen weerbaar. Ook een relatie met en respect voor de natuur vind ik belangrijk. Door mijn afkomst uit Salland deel ik dat met de mensen in Beekdaelen.

4. Is een lokale identiteit belangrijk?

Een lokale identiteit, een band met de mensen om je heen en met je omgeving, biedt geborgenheid en veiligheid. Dat is een natuurlijke behoefte. Heb je een goede band met je eigen lokale omgeving dan ben je sterk genoeg om de wijde wereld in te trekken.

5. Wat is het onderscheidende van Wijnandsrade?

Wijnandsrade leren kennen staat op mijn lijstje. Ik was in het gemeenschapshuis, maar het kasteel ken ik nog niet. Ik kom een keer met het hele college om kennis te maken.

6. Wat is de taak van de gemeente als het gaat om lokale identiteit zoals die van Wijnandsrade?

De gemeente mag stimuleren en beklemtonen dat het er is: de monumenten, de culturele verenigingen, carnaval: wat een kern sterk maakt, maakt de hele gemeente Beekdaelen sterk.

7. Welk advies heeft u voor de Vrienden van Wijnandsrade?

Laat je zien! Vanuit je eigen identiteit kun je de wereld aan.

CV Bas Verkerk

Geboren op 1-7-1958 in Hoonhorst, Overijssel. Vader leidde de vestiging van de Boerenleenbank en was zaakvoerder voor de lokale Boeren- en Tuindersbond. Atheneum in Zwolle (Thomas a Kempis Lyceum). Vanaf 1976 studie Rechten en Planologie in Groningen. Vanaf 1-1-1985 jurist bij de Raad van State. Op 3 oktober 1996 wethouder in Den Haag, op 16 juli 2004 burgemeester van Delft. In Delft onder andere verantwoordelijk voor de bijzettingsceremonie van Prins Bernhard. Daarna waarnemend burgemeester in De Bilt, Ommen en nu in Beekdaelen.

Wilfried Dabekaussen

Gemengd Nieuws

Deze aflevering gaat over de hevige gemoedsbeweging toen in de jaren '70 van de vorige eeuw de plannen voor een gemeentelijke herindeling in Zuid-Limburg bekend werden. De bevolking van Wijnandsrade was bijna unaniem tegen. Toch ging het in 1982 door.

Wijnandsrade 13 juni 1968 — Het onlangs in de gemeente Wijnandsrade opgerichte actiecomité, dat zich ten doel stelt te protesteren tegen de herindeling der gemeenten, wil een actie voeren om te komen tot de oprichting van een comité voor geheel Zuid-Limburg. Het comité is van mening, dat de protestactie op grote schaal gevoerd dient te worden en gaat er tevens van uit, dat alle betrokken gemeenten, die opgedeeld dreigen te worden, grotendeels dezelfde belangen en het zelfde doel hebben. Het plaatselijk comité bestaat uit 17 leden, die spontaan uit de bevolking naar voren zijn gekomen. Het is zonder meer duidelijk, dat een gezamenlijke actie meer effect sorteert, dan wanneer dit afzonderlijk gebeurt, zo stelt het comité. *„Het is daarom zaak uit vertegenwoordigingen van alle plaatselijke comités een overkoepelend orgaan te vormen om aldus de gezamenlijke belangen te verdedigen.“*

Wijnandsrade 29 oktober 1968 — De gemeenteraad van Wijnandsrade, die maandagavond in vergadering bijeen was, heeft het rapport van Gedeputeerde Staten inzake gemeentelijke herindeling afgewezen. Ze deed dit in een uitgebreide nota waarin de nadelen van een plan, zoals GS het heeft voorgelegd, nauwgezet besproken werden. De nota zal binnenkort naar GS gezonden worden. Het college van B&W is o.a. van mening, dat aan alle met de gemeentelijke herindeling samenhangende aspecten aandacht geschonken moet worden. *„In de nota van G.S. is dit geenszins geschied“*, aldus burgemeester Fons Teheux. *„Wijnandsrade wil wachten tot de studies, die thans nog in en over de structuur van Zuid-Limburg plaatsvinden, voltooid zijn en er resultaten zijn verkregen“*. Tot slot van de discussie sprak de heer Teheux zijn teleurstelling erover uit, dat de politieke partijen weinig of niets in deze kwestie doen. Vooral van de politieke jongeren had hij meer activiteiten verwacht.

Wijnandsrade 31 december 1969 — De gemeente Wijnandsrade heeft het plan van GS tot gemeentelijke herindeling verworpen. In de nota die burgemeester Teheux na ruggenspraak met de raadsleden heeft samengesteld, kiest het gemeentebestuur voor het zelfstandig blijven van Wijnandsrade. Het bestuur vindt, dat men de resultaten van een fundamentele studie van de herindelingsproblematiek moet afwachten.

Het algemeen verwerpen van het plan van GS heeft volgens het gemeentebestuur onvoldoende tot motivering van het plan bijgedragen. Tevens vindt men dat het plan op ondemocratische wijze tot stand is gekomen. *„Men stelt geen alternatief. Als het plan toch door moet gaan, dan is het noodzakelijk dat de hele problematiek opnieuw wordt bestudeerd“*, aldus de nota.

Wijnandsrade 1 juni 1977 — *„De lijnen van de nieuwe gemeentegrenzen op die kaart zijn getrokken door een of andere zatte kerel. Het lijkt nergens op“*, aldus een geëmotioneerde wethouder Lou Houtvast in de gemeenteraadsvergadering gisteravond in Wijnandsrade. Ook de raadsleden hadden ernstige bedenkingen tegen de door de provinciale overheid voorgestelde gemeentelijke herindeling. *„Als Hulsberg, Schimmert, Nuth en Wijnandsrade in een nieuwe gemeente Nuth opgaan, dan wordt het bestuurlijk een Poolse landdag“*, aldus burgemeester Frans Cortenraad.

Diverse raadsleden drongen er bij B&W op aan samen met de kleinere gemeenten Schimmert, Hulsberg een gezamenlijk standpunt in te nemen en dat naar Gedeputeerde Staten te sturen. Raadslid Steins wilde een enquête onder de bevolking. Nog voordat de raadsvergadering begon, las burgemeester Frans Cortenraad een verklaring voor, waarin hij onder andere stelde *„dat een samengaan van de kernen Wijnandsrade, Schimmert, Hulsberg en Nuth in één gemeentelijk verband zal resulteren in een blijvende onderlinge rivaliteit die een consistent bestuurlijk beleid bij voortduring zal frustreren“* en *„Een bijzondere verantwoordelijkheid ligt bij die vertegenwoordigers van het CDA in de bestuurlijke en wetgevende organen, want het is een partij die de verkiezingen voor de leden van de Tweede Kamer inging onder het motto: „Niet bij brood alleen“*. Hij herinnerde aan de uitspraak van minister Ruud Lubbers op 24 april 1977 in Doenrade: *„De grootschaligheid moeten wij in dit gebied niet hebben“*. Zonder namen te noemen verwonderde burgemeester Cortenraad zich over uitlatingen van collega-burgemeesters die hij opportunisme verweet. *„Sommige burgemeesters lijken principes in te ruilen voor het wenkend perspectief dat persoonlijke voordelen biedt. Ik vind dit soort opportunisme weerzinwekkend. Limburg heeft behoefte aan onbaatzuchtige, vakbekwame bestuurders. In de verstedelijkte gebieden vervreemdt het CDA van de mensen. Op het platteland is dat nog niet zo, maar als de herindeling zo doorgaat, ziet het er donker uit voor het CDA“*.

Wijnandsrade 9 juli 1977 - Alle kiesgerechtigde inwoners van Wijnandsrade krijgen binnen afzienbare tijd een brief in de bus gedeponerd, waarop zij hun zienswijze over de herindeling kenbaar kunnen maken. In deze brief die bovendien informatie geeft over de

herindelingsplannen en de argumenten waarom een herindeling nodig is, kunnen zij als volgt kiezen: Een zelfstandige gemeente, opheffing van de gemeente, aansluiting bij de gemeente Nuth, een nieuwe gemeente bestaande uit Nuth, Schimmert, Hulsberg en Wijnandsrade of geen mening. Zij kunnen tevens hun wensen kenbaar maken tot het houden van een informatieavond. De ingevulde formulieren zullen aan huis worden opgehaald. Het college van B. en W. zal daarna aan de hand van de uitslag tijdens een speciale vergadering van gedachten wisselen en een rapport samenstellen.

Nuth 9 augustus 1977 - De gemeenteraad van Nuth heeft zich gisteravond unaniem uitgesproken tegen de door Gedeputeerde Staten voorgestelde herindeling van de gemeente. De raad vindt dat het samenvoegen van Nuth, een deel van Vaesrade en gedeeltes van Klimmen, Wijnandsrade, Schimmert, Schinnen, Beek, Hoensbroek en Meerssen tot één grote gemeente Nuth van 18.000 inwoners (plan van GS) ontoelaatbaar is. Opvallend was gisteravond tijdens de ingelaste gemeenteraadsvergadering het verschil van opvatting binnen het college van B&W over het voorstel van datzelfde college aan de raadsleden. In een discussienota van B&W wordt het voorstel van GS min of meer geaccepteerd. Wethouder Heuts zei echter maandagavond: „Ik sta geheel afwijzend tegen de samenvoeging van Nuth met Wijnandsrade, Hulsberg, Schimmert en een deel van Klimmen". Raadslid Fons Lenoir meende dat B&W hun eerder gestelde standpunt voor een deel lieten vallen. Met name bespeurde het raadslid een volgens hem wat te positieve opstelling van B&W ten aanzien van de herindeling. „Het is voorwaardelijk gesteld. Een herindeling zou mogelijk een positieve zaak kunnen zijn. Ik zeg het maar dubbel op", relativeerde burgemeester Chris Rutten de inderdaad bereidwillige opstelling van B&W ten aanzien van de plannen van GS. De raadsvoorzitter zegde de raad toe zijn standpunt (waarin een unanieme totale afwijzing van de herindeling) aan GS over te brengen. Het enige alternatief bij een onverhoopt toch doorgaan van de herindeling voor de raad was gisteravond een samenvoeging met Wijnandsrade, op voorwaarde dat die gemeente dat ook zou willen.

Wijnandsrade 10 augustus 1977 - Nadat meer dan 91 procent van de Wijnandsrade bevolking zich heeft uitgesproken tegen de herindeling van Zuid-Limburg, waardoor Wijnandsrade bij Nuth zou worden gevoegd, stelt het gemeentebestuur van Wijnandsrade dat dit plan van Gedeputeerde Staten onaanvaardbaar is. Aan de deze maand gehouden enquête deed 72% van de bevolking mee. Het gemeentebestuur stelt in zijn voorstel, dat maandag 22 augustus in de raadsvergadering zal worden behandeld, "dat door de voorgestelde herindeling een toestand zal ontstaan

waarin harmonische gemeenschappen opgaan in bestuurlijke verbanden waarbij contact versturende waarden zoals concurrentie, rivaliteit en competitie zullen leiden tot wantrouwen". Daarnaast vindt het gemeentebestuur, dat Wijnandsrade in bestuurskracht en mogelijkheden voor de ruimtelijke ordening niet onderdoet voor een grote gemeente. Naast afwijzing van de herindeling worden geen alternatieven gegeven. Al eerder wees burgemeester Frans Cortenraad een voorstel van Voerendaal af om bij eventuele herindeling bij Voerendaal, Klimmen en Hulsberg te worden gevoegd. Hij stelde wel, dat wanneer aan schaalvergroting niet te ontkomen valt, samenvoeging met Nuth de beste oplossing is.

Wijnandsrade 23 augustus 1977 - Verbolgen reageerden de raadsleden van Wijnandsrade maandagavond op de herindelingsplannen van GS, waardoor deze gemeente een onderdeel van Nuth zou worden. De raad had zich vooral geërgerd aan de mening van een aantal Limburgse parlementariërs dat zich vorige week achter de GS-plannen heeft gesteld. „Ze laten ons zoals altijd weer in de steek," merkte het raadslid Steins op en burgemeester Frans Cortenraad, die als CDA-er tot burgemeester is benoemd, deed ter vergadering zelfs een beroep op zijn partijgenoten de Bijbel nog eens goed na te lezen en vooral de opmerking: „Onderzoek alles en behoudt het goede." Hij vond dat politici de moed moeten hebben de consequenties van de herindeling eens goed onder ogen te zien. Cortenraad ging verder met de Bijbel en vergelijkt de problematiek met de geschiedenis van David en Goliath: „Het was maar een klein steentje dat Goliath fataal werd," aldus de eerste burger, daarmee doelend op de uitspraak waarvoor deze provincie zou moeten bezwijken. Ondanks de brute grenswijziging besloot de raad toch een monografie van Wijnandsrade te laten maken. „We moeten er voorlopig vanuit gaan, dat Wijnandsrade een eenheid blijft en verder bestuurd moet worden. Daar hoort een stuk geschiedschrijving bij," aldus burgemeester Cortenraad. Het gemeentebestuur gaat nu zoeken naar een geschikte vrijwilliger die zich over de dorps historie zal buigen.

Wijnandsrade 31 mei 1979 - Als de actiegroep "Wijnandsrade Zelfstandig" zijn zin krijgt, blijven de stembussen in dit dorp op 7 juni leeg. De actiegroep gaat de bevolking van Wijnandsrade namelijk oproepen niet mee te doen aan de Europese verkiezingen. Dit uit protest tegen de gemeentelijke herindelingsplannen.

Raadslid Math Marell vraagt zich in de oproep, die deur aan deur verspreid wordt, af of er rekening gehouden is met de wensen en verlangens van de burgers. Hij beantwoordt die vraag negatief door te verwijzen naar de toelichting op het wetsontwerp Gemeentelijke herindeling van Zuid-Limburg. GS schrijven in dit stuk over Wijnandsrade:

„Het opheffen van de zeer kleine gemeente Wijnandsrade kan geen punt van discussie zijn". Met deze veertien woorden moet Wijnandsrade het doen. Het comité zegt daarom op zijn beurt: voor ons hoeft het dan ook niet meer en Wijnandsrade moet niet meedoen aan de Europese verkiezingen. „Als we dus moeten zwijgen, dan zullen we zwijgen", aldus Marell. Het comité schrijft, dat dit de enige mogelijkheid is om de machthebbers' duidelijk te maken wat het verlies van de zelfstandigheid van Wijnandsrade voor zijn 1700 inwoners betekent.

Nota Bene: De oproep van Math Marell kreeg gehoor, want in onze regio was de opkomst in Wijnandsrade het laagst, namelijk 35,2 %. Tegen landelijk 65 % en in Limburg 51 %.

Wijnandsrade 21 september 1979 - De Verenigde Limburgse Actiegroepen (VLA) gaan een nieuwe politieke partij oprichten, de Limburgpartij. De VLA bestaat uit zeven actiegroepen die zich met hand en tand verzetten tegen de voorgenomen gemeentelijke herindeling in Limburg. De nieuwe partij wordt opgericht omdat de VLA zich hogelijk bedonderd voelt door de bestaande politieke partijen. En dat vooral natuurlijk wat betreft de houding van die partijen ten opzichte van de herindeling. Bij het oprichten van de VLA, een aantal maanden geleden, spraken de actievoerders nog van een „mogelijk oprichten van een partij". Dit was vooral bedoeld als dreigement ten opzichte van de bestaande partijen. Opgedane ervaringen in de laatste maanden met verscheidene Kamerleden waaruit volgens de VLA duidelijk bleek, dat die Limburg niet serieus nemen, heeft ertoe geleid dat het dreigement in werkelijkheid wordt omgezet. Als de partij echt van de grond komt (a.s. maandag wordt daar tijdens een openbare vergadering in Wijnandsrade over beslist), zal zij meedoen aan gemeentelijke, provinciale en landelijke verkiezingen. Het belangrijkste programmapunt wordt ongetwijfeld het onder de tafel doen belanden van de herindelingsplannen. Vandaar dat een van de woordvoerders van de VLA de heer M. Szablewski ervan overtuigd is dat binnen de Limburgpartij „vogels met een verschillend politiek pluimage" een plaatsje kunnen vinden. Net zo overtuigd is hij van het feit, dat de partij op provinciaal niveau een geduchte concurrent van de bestaande partijen kan worden. „Vast staat dat 80 procent van de gemeenten tegen de herindeling is. „Vele tienduizenden willen geen schaalvergroting", zegt hij. „Potentiële kiezers van ons dus". Math Marell uit Wijnandsrade, enorm fel tegenstander van de herindeling, valt hem hierin bij. „De hele herindeling is een zaak van een paar leden van het provinciaal bestuur. Op het moment dat Limburg in twee provincies gedeeld zou worden, lieten die onmiddellijk alom protest horen. Nu hoor je niets, maar nu gaat het ook niet om hun eigen machtspositie". Volgens Marell en Szablewski zullen een hoop

Limburgers dat niet pikken. De oprichtingsvergadering vindt maandagavond 24 september in het gemeenschapshuis van Wijnandsrade plaats.

Wijnandsrade 25 september 1979 - De Limburgpartij is voorlopig een doodgeboren kindje gebleken. Tijdens een openbare vergadering van de Verenigde Limburgse Actiegroepen gisteravond in Wijnandsrade bleek dat binnen het bestuur van de VLA geen meerderheid is te vinden voor het oprichten van een dergelijke partij. VLA-bestuurslid Piet Schmitz vertelde het nogal spaarzaam opgekomen publiek (ca. 35 personen) dat de VLA wel sympathiek staat ten opzichte van een Limburgpartij, maar dat zij zich niet langer geroepen voelt zelf met een dergelijke nieuwe partij te beginnen. Het bestuur van de VLA is van mening, dat de gevestigde politieke partijen nog een reële kans moeten krijgen om te bewijzen dat zij het goed met Limburg menen. Dat zouden die partijen kunnen doen door het bestaande herindelingsvoorstel van de tafel te vegen, liet Piet Schmitz gisteravond de aanwezigen weten. De belangrijkste reden van het niet oprichten van een Limburgpartij is, dat een meerderheid van het bestuur niets ziet in een partij, die bestaat uit leden met een compleet verschillende politieke visies. Men is bang dat als de Limburgpartij mee zou doen met verkiezingen, dat zou leiden tot een grote afgang. „Immers", zo vertelde een bestuurslid, „binnen de VLA hebben wij maar één ding gemeen en dat is dat we herindeling zoals nu voorgesteld afwijzen".

Heerlen 26 april 1980 - VLA, de Verenigde Limburgse Actiegroepen, trekken zich niets aan van de huidige problemen op de woningmarkt, maar zullen in het komende weekeinde in de gemeenten Hulsberg, Ubach over Worms, Wijnandsrade, Wijlre, Munstergeleen en Nieuwstadt enkele zeer riant panden te koop aanbieden. Bij de gemeentehuizen in deze plaatsen zullen borden komen te staan met de tekst: „Te Koop? Dit gemeentehuis dreigt wegens herindeling opgeheven te worden. Verantwoordelijk: de politieke partijen. Inlichtingen bij de VLA". Met deze actie willen de actiegroepen de komende herindeling nog eens aan de kaak stellen, omdat de bevolking haar niet wil en omdat er geen geld voor beschikbaar is, aldus VLA.

(Uit het archief van Jack Jetten)

Een collage van alle gemeentehuizen die symbolisch te koop werden aangeboden (bron: Jack Jetten)

Rectificaties en aanvullingen (1)

Op 1 augustus 2018 werd Mia Coenen-Frissen honderd jaar. Wij besteedden daar in het vorige bulletin uitgebreid aandacht aan. Enkele weken na het interview met haar (toen het bulletin al bij de drukker lag) overleed zij. In nauw overleg met de familie hebben wij besloten het betreffende artikel, ook als een eerbetoon, ongewijzigd te plaatsen. Wij betuigen onze deelneming aan de familie met het verlies van Mia. Dat zij mag rusten in vrede.

De redactie

In den Haversack, Putstraat 58, 6361DK Nuth
www.haversack.nl / 06-51324571 / info@haversack.nl

Hoofdstraat 45 A
6333 BE Schimmert
Tel: 045 - 4042348

www.sproncken.nl
info@sproncken.nl

IFH
 Installatietechniek
 Frans Hagemans

Parallelweg Zuid 67
 Hulsberg
 045 - 405 32 86
 06 - 206 34 033

WATER - GAS - CV

Jongens uit Wijnandsrade onder de Franse wapenen

In de loop van verleden jaar stuurde de heer Richard Claessens uit Rosmalen ons spontaan een bijzonder lezenswaardig artikel toe over de jongemannen uit Wijnandsrade, die in de Franse tijd door Napoleon onder de wapenen zijn geroepen. U treft zijn verhaal hierna aan. Volledig onwetend daarvan ontvingen wij begin dit jaar een even interessant artikel over hetzelfde onderwerp van de hand van onze vaste redacteur (voormalig pastoor) Jos L'Ortye. Ook deze bijdrage is hierna opgenomen.

Beide verhalen sluiten – onafhankelijk van elkaar geschreven – naadloos op elkaar aan. Het artikel van Jos L'Ortye vult dat van Richard Claessens aan en omgekeerd.

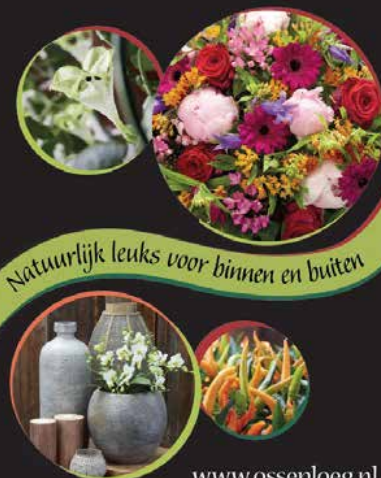
De redactie

Canisius
 DE LEKKERE STROOP UIT LIMBURG

Stroopfabriek Canisius Henssen BV
 Nagelbeek 6-8
 6365 EK Schinnen
 Tel. +31(0)46-443 1212
 info@canisiusstroop.nl www.canisiusstroop.nl

De Osseploeg

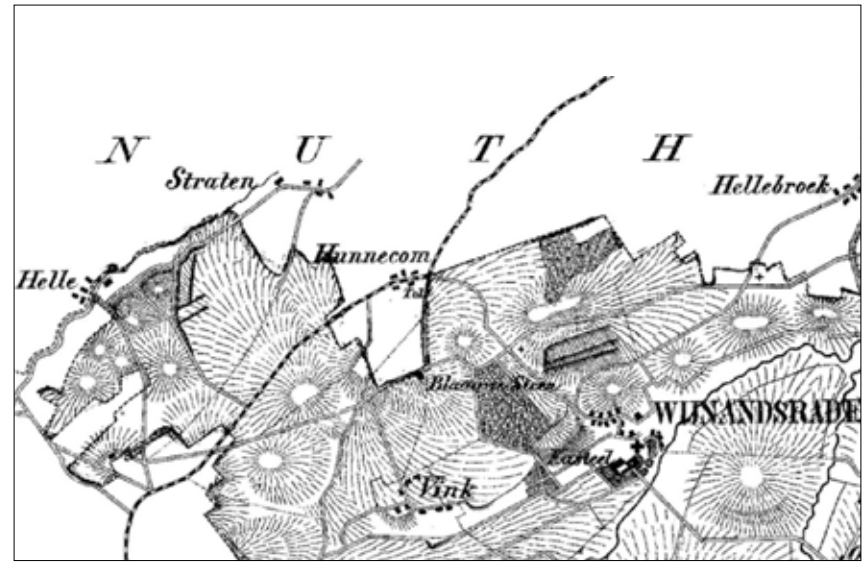
Natuurlijk leuks voor binnen en buiten

www.osseploeg.nl

advies - beheer - beleggingen - taxaties

WRM makelaars.nl

Zinkenstraat 33 | 6363 EG Wijnandsrade
 Tel. 045 - 5650594 | wrm-realestate@hetnet.nl

Uitsnede van de Kuyperkaart.

Napoleons soldaten uit Wijnandsrade

Een tijd geleden heb ik uitgezocht of er een van mijn voorvaders bij Napoleon in dienst was geweest. Veel van die mensen komen uit Nuth, dus heb ik de Nuthse soldaten nagezocht. Daarbij vond ik geen voorvaders in de rechte lijn, alleen familie of aangetrouwd. Omdat ik ook de voorouders van mijn vrouw nagezocht heb kwam ik in Wijnandsrade uit: een van haar voorouders van moederskant is Joannes Gerards, in de Franse tijd pachter van de Oude Bongard. Maar zijn kinderen waren te jong om in dienst te gaan. Uit pure belangstelling en omdat het buiten te warm was om veel te ondernemen heb ik toen uitgezocht wat er met de andere Wijnandsraadse jongens gebeurd is. Vandaar dit opstel. Als je de zaak spannender wil maken kun je dingen toevoegen met een bepaald *Story*-gehalte. Een van de soldaten is de natuurlijke zoon van een weduwe van een toen vooraanstaand Wijnandsradenaar, hetgeen in die tijd nogal opschudding zal hebben veroorzaakt. Een andere soldaat overleed aan een ziekte die je bij jezelf niet in de krant wil zien staan. Die zaken liet ik min of meer onbenoemd, ook al is het tweehonderd jaar na dato. Als kind woonde ik in Nuth en in die tijd (de jaren vijftig) werd er wat afgewandeld. Via de Blauwe Steen over de Vink naar Wijnandsrade en via Hellebroek terug. En omgekeerd, enz. Dus Wijnandsrade ken ik wel een beetje. En we komen er eigenlijk ieder jaar nog wel eens. De authenticiteit is er wat groter dan in Nuth, helaas voor Nuth.....

(We wandelden ook vaak via de Helle naar het Nieuwhuis, Nutter Kruuts, enz. Bij de Platsbeek in Helle vertelde mijn vader dan dat, als je er over heen sprong je in Wijnandsrade was. Ik geloofde dat toen niet, Wijnandsrade was bij de Blauwe steen en Hellebroek, niet daar, maar verdorie, hij had gelijk)!

Richard J.J. Claessens

In het begin van de 19^e eeuw was de huidige provincie Limburg een onderdeel van Frankrijk. Er golden Franse wetten. En er bestond dienstplicht, waarbij een deel van de jonge mannen van 20 jaar, bepaald door loting, soldaat werd. In het archief van het *Nederlands Instituut voor Militaire Historie*¹ (NIMH) staan de namen van 53.000 Nederlandse mannen die vanaf het Franse jaar XI (1802) tot 1813 onder de wapenen waren. Het idee zou kunnen bestaan dat deel uitmaken van de troepen

¹ www.archieven.nl; soldaten van napoleon

van Napoleon een romantisch gebeuren was, waarbij men, gekleed in prachtige bonte uniformen vrolijk zingend over de Napoleonsbanen marcheerde. Niets is minder waar: soldaat zijn in die tijd was levensgevaarlijk. Voor zover ik kon nagaan kwamen er toen uit Wijnandsrade zeventien jonge mannen in Franse dienst. Hiervan keerden er maar vier terug. Ik heb dat ook uitgezocht voor het naburige Nuth en Vaesrade: van twee en vijftig soldaten daar keerden er slechts zeventien terug. Ongeveer zeventig procent niet. Vergelijk je dat met de Eerste Wereldoorlog; daar sneuvelde ongeveer zeventien procent van de Franse soldaten². De helft ongeveer werd gewond. Uit films en boeken kennen we de gruwelen van die wereldoorlog. Voor de jongens in dienst van Napoleon was de kans van overleven vele malen kleiner. En de gruwelen op de slagvelden in Rusland, Spanje, Oostenrijk en elders minstens even groot.

De Fransen hebben vanaf 1796 in Limburg, destijds het *Département de la Meuse Inferieure* de gemeenteadministratie, de Burgerlijke Stand (BS) ingevoerd. Vóór die tijd werd die registratie overgelaten aan pastoors en dominees, die **dopen**, **trouwen** en **begraven** bijhielden in een boek, kortweg het DTB-boek genoemd. Van de Franse militairen werden door de administrateurs stamboeken bijgehouden waarin bijzonderheden over de soldaat werden vastgelegd, zoals geboortedatum en –plaats, ouders, lichamelijke kenmerken en dergelijke. Deze stamboeken zijn in digitaal-kopie te raadplegen in het Franse militaire archief te *Vincennes*³. De kwaliteit en kwantiteit van hetgeen over een militair werd vermeld is wisselend. Allereerst was de taal van de soldaat anders dan die van de administrateur waardoor namen altijd in het Frans en vaak verbasterd in het boek kwamen. Ook spraken onze jongens het Limburgs dialect: ik zag een soldaat die uit Eygelshoven kwam waarbij de administrateur als geboorteplaats *Egelsers* in het *canton Rolduc* noteerde. Meestal kun je wel begrijpen wat werd bedoeld, maar niet altijd. Wat als geboortedatum in het stamboek werd genoteerd is wat de soldaat opgaf. Die datum verschilt vaak van hetgeen de pastoor in het doopboek had opgeschreven. We hebben diens data als de juiste aangehouden. Anderzijds werd in het stamboek lang niet alles genoteerd, vaak omdat de administrateur niet wist wat er met een militair na een veldslag was gebeurd. Als hij niet terugkeerde kon hij gesneuveld zijn, krijgsgevangen of gedeserteerd. Gesneuvelden gingen meestal ongeïdentificeerd in het graf en krijgsgevangenen hadden in die tijd een slechte prognose en keerden vaak

² www.wereldoorlog1.nl

³ www.memoiredeshommes.sga.defense.gouv.fr

niet terug: de behandeling was meestal onmenselijk. Kwam een soldaat na enige tijd niet terug dan werd genoteerd dat hij *rayé*, doorgehaald, was voor de controles. En bestond hij voor het regiment niet meer.

Wat gebeurde er met de jongens uit Wijnandsrade? Vier keerden er na dienst thuis terug. **(1) Joannes Wilhelmus Bruls**⁴ kwam als *réfractaire*, dienstweigeraar toch in oktober 1807 bij zijn regiment. Hij had bruin haar, een moedervlek in het gezicht en was 1,75 meter. Zijn stamboek vermeldt niets anders dan dat hij december 1807 met ontslag ging. Hij trouwde in 1813 in Brunssum met **Marie Judith Schoonhoven**⁵ en vestigde zich als smid in Wijnandsrade. **(2) Carel Budé**⁶ van de Blauwe Steen kwam via Vlissingen in dienst bij zijn regiment, het *Régiment de l'Île de Walcheren*. Bij zijn in dienst treden gaf hij op kleermaker te zijn. Ook hij was dienstweigeraar. Hij heeft aan enkele campagnes deelgenomen, maar deserteerde op 30 juli 1811. Hij kwam behouden terug in Wijnandsrade waar hij trouwde met **Joanna Catharina Eggen** en in 1862⁷ overleed. **(3) Antonius Josephus Augustus Goffin**⁸ was op de kasteelhoeve geboren. Hij kwam op in oktober 1807 als *conscrit de la reserve*, en hij werd in september een jaar later uit dienst ontslagen. Hij heeft als reservist vermoedelijk geen krijgshandelingen meegemaakt: in de periode dat hij in dienst was verrichtten reservisten vaak politietaken in de nabijheid van hun woonplaats. Hij keerde behouden terug en overleed, vrijwel zeker ongehuwd, in 1858 in Swier.⁹ **(4) Petrus Antonius Spirtz**¹⁰ werd in Swier geboren. Hij kwam op 25 maart 1809 bij zijn infanterieregiment aan en meldde dagloner te zijn. Na een half jaar werd hij ingedeeld bij de *Gendarmerie Imperiale*. Hij keerde behouden terug en vestigde zich in Heerlen, waar hij als marechaussee in 1822 trouwde met

⁴ DTB-boek Wijnandsrade 28-05-1786: gedoopt als zoon van Leonardus en Maria Elisabeth Wanmackers

⁵ BS Brunssum 08-01-1813; akte 1

⁶ DTB-boek Wijnandsrade 17-08-1786: gedoopt als zoon van Martinus en Isabella Boigmans. De pastoor kort zijn eerste voornaam in tot Cais. Het stamboek noemt hem Charles Buyde.

⁷ BS Wijnandsrade 18-03-1862; akte 1

⁸ DTB-boek Wijnandsrade 20-11-1785: gedoopt als zoon van Hubertus en Maria Helena Heuts. Doopgetuigen zijn leden van de adellijke familie

⁹ BS Wijnandsrade 23-03-1858; akte 5

¹⁰ DTB-boek Wijnandsrade 02-01-1789; geboren in Schwyr, gedoopt als zoon van Petrus en Maria Sybilla Senden (boek is op die datum moeilijk leesbaar)

Maria Geertruida Penners¹¹. Hij hield thuis zijn militaire beroep dus gewoon aan.

De anderen keerden niet terug. **(5) Joannes Wilhelmus Bruls**¹², naamgenoot van **(1)**, dagloner, werd gewond bij de slag bij *Wagram* (Oostenrijk) in juli 1809. Hij kwam in het hospitaal maar dat liep niet goed af: hij werd in december van dat jaar geschrapt voor controles. Aan Franse zijde waren er bij die slag 37.500 doden op een totaal van 190.500 soldaten. Nochtans wordt dit tot de overwinningen van Napoleon gerekend. **(6) Joannes Antonius Drummen**¹³, geboren in Laar, kwam bij de elite troepen: het *1e Régiment Tirailleurs de la Garde*. Gardesoldaten stonden hoger in aanzien dan de gewone infanteristen. Ook hij vocht in Oostenrijk in diverse campagnes in 1809. Hij overleed in *Vienne* (Wenen) op 24 augustus 1809 ten gevolge van een koortsende ziekte. Een akte van overlijden werd naar Wijnandsrade gestuurd en is in de BS opgenomen¹⁴. Van deze akte is duidelijk werk gemaakt: een elitesoldaat verdiende dat kennelijk. Het origineel is ondertekend door de chef van het bataljon. **(7) Wilhelmus Kerckhoffs**¹⁵ was al vanaf 1804 in dienst bij het *100e Régiment d'Infanterie a Ligne*. Hij nam deel aan veel campagnes, ook die van 1809 in Oostenrijk. In het stamboek wordt niet met name vermeld welke, maar op 8 maart kwam hij in het hospitaal. Op 16 oktober 1809 zijn de controles gestopt en is hij dus voordien overleden. Van hem is er geen akte in de BS van Wijnandsrade. In Polen overleed in het zelfde jaar ook **(8) Jean Richard Mentz**¹⁶ uit Swier. Zijn regiment was in de zomer van 1808 in de buurt van het toen Pruisische Dantzig (nu *Gdansk*, Polen), en hij stierf volgens het stamboek in het militaire hospitaal aldaar op 7 januari 1809 aan de gevolgen van koorts. Pas in 1811 werd hiervan bericht gestuurd naar Wijnandsrade en zijn overlijden in de BS

¹¹ BS Heerlen 18-05-1822; akte 110

¹² DTB-boek Wijnandsrade 24-11-1788: gedoopt als zoon van Cornelius en Maria Catharina Emons

¹³ DTB-Boek Wijnandsrade 17-01-1788: geboren te Laar, gedoopt als zoon van Joannes Petrus Dremmen en Peteronella van de Bergh

¹⁴ BS Wijnandsrade... 1810

¹⁵ DTB-boek Wijnandsrade 06-04-1781: gedoopt als zoon van Josephus en Margaretha Conen

¹⁶ DTB-boek Wijnandsrade 12-06-1789; *12ma junij circa unam matinam natus est in Schwyr Joannes Richardus: filius* (onleesbaar gemaakt) *ex* (naam van moeder onleesbaar gemaakt in DTB-boek)...; het stamboek meldt: *filis naturel de Marguerite Mentz*

Wijnandsrade

vastgelegd¹⁷. **(9) Joannes Leonardus Degens**¹⁸ werd ook in Swier geboren. Zijn stamboek meldt dat hij in 1812 verdwenen is gedurende de veldtocht in Rusland. Dit lot deelt hij met **(A) Jacobus Beckers**. In het stamboek staat dat deze in Wijnandsrade is geboren, maar dat is niet juist. Hij werd in Amstenrade¹⁹ geboren. **(10) Joannes Gerardus Budé**²⁰, volgens het stamboek een arbeider met veel sproeten in het gezicht, broer van **(2)** sneuvelde vrijwel zeker in april 1814 bij de belegering van Bayonne. Daar vocht zijn regiment met de Franse generaal *Maucombe* door tegen de Engelsen, ook al had Napoleon afstand gedaan van de troon. Ook in 1813 verdween of sneuvelde **(11) Christianus Habets**²¹ van de Vink. Hij was klein van stuk, 1,54 m. Wat er precies gebeurde vermeldt het stamboek niet, maar hij nam vermoedelijk deel aan de slag bij Leipzig (Volkerenslag, 16 oktober 1813). Hij werd niet meer gecontroleerd op 26 augustus 1814 en wordt niet gevonden in de BS na 1814. Hetzelfde lot trof **(12) Henricus Cobben**²², ook op de Vink geboren. Hij was remplaçant voor *Pierre Jean Lenders* uit het *canton Peer*. Het stamboek meldt dat hij krijgsgevangen werd gemaakt bij de Slag bij Leipzig. Hij is echter bij zijn regiment teruggekeerd want op 14 januari 1814 is hij overleden in het hospitaal van *Neustadt* als gevolg van koorts. Er wordt genoteerd dat er een akte van overlijden is opgesteld. Deze is pas op 15 oktober 1819(!) in Wijnandsrade aangekomen, in het Frans geschreven en gewaarborgd door de gevolmachtigd minister *de S.M. le Roi des Pays Bas*.²³ **(13) Joannes Wilhelmus Emons**²⁴ kwam bij de 76^e Cohorte, een onderdeel waar ik het stamboek niet van kan vinden. Wat hij onder de wapenen gedaan heeft is mij dus niet bekend, maar hij overleed in januari 1813 in 's-Gravenhage.²⁵

¹⁷ BS Wijnandsrade 13-04 1811

¹⁸ DTB-boek Wijnandsrade 10-11-1784; Schwyr, gedoopt als zoon van Wilhelmus en Anna Maria Botteliers

¹⁹ DTB-boek Amstenrade 09-05-1788; *filius naturalis* van Maria Elisabetha Beckers

²⁰ DTB-boek Wijnandsrade 01-06-1789; moeder heeft nu achternaam Bockmans

²¹ DTB-boek Wijnandsrade 29-03-1792; op die Vinck, gedoopt als zoon van Clemens en Cornelia Wijngers

²² DTB-boek Wijnandsrade 23-09-1789; Vinck, gedoopt als zoon van Petrus en Sophia Stijnen

²³ BS Wijnandsrade oktober 1815, nr. 5

²⁴ DTB-boek Wijnandsrade 11-01-1790; gedoopt als zoon van Simon en Elysabetha Huben

²⁵ BS 's-Gravenhage 28-01-1813, nr. 3

Er wordt geen oorzaak van overlijden gemeld. Deze akte is eveneens in Wijnandsrade²⁶ geregistreerd. Ook wat er uiteindelijk met **(14) Joannes Petrus Schneyders**²⁷ uit Swier gebeurde weet ik niet. Hij kwam op bij het 3e *Régiment d'Infanterie a Ligne*, waar hij opgaf *cultivateur* te zijn. In december 1810 werd hij overgeplaatst naar 2e *Bataillon Expéditionnaire*. Waar dit bataljon werd ingezet is mij niet bekend. In de BS na 1810 kan ik hem niet vinden zodat waarschijnlijk is dat hij niet terugkeerde. **(15) Martinus Valckenbergh**²⁸ kwam ook uit Swier. Hij kwam op bij het 8e *Régiment d'Artillerie á Pied*. Dit regiment was vrijwel altijd aanwezig bij de veldtochten van Napoleon, ook in Rusland in 1812. Maar Martinus overleed voordien op 16 november 1811 in *Gand* (Gent, België) na een ziekenhuisopname van bijna twee maanden aan de gevolgen van waterzucht mogelijk veroorzaakt door hartfalen. De overlijdensakte uit Gent is door *J. Heuschen, maire* in de BS van Wijnandsrade opgenomen op 21 januari 1812.²⁹ **(B) Michel Schengins** is volgens het Franse stamboek in 1780 in Wijnandsrade geboren als zoon van *Dominique en Lisabeth Beuvres*. Namen werden nogal eens verbasterd door taalproblemen, maar ik kan in die jaren niemand in Wijnandsrade vinden wiens naam of wiens moeders naam hier enigszins bij past. Het ging overigens niet goed met hem: bij de slag bij *Albufeira* in Portugal doorboorde een kogel zijn beide benen. Hoe het definitief met hem afliep vermeldt het stamboek niet, maar in die tijd was de prognose van een dergelijke verwonding somber. Ik vond over hem geen vermelding in de BS. Wel is hierin een akte betreffende **(16) Franciscus Meijs**³⁰. Hij is in Wijnandsrade gedoopt, maar staat niet in het archief van het NIMH en ook in de stamboekindex van zijn 15e *Régiment d'Infanterie á Ligne* vind ik hem niet. Er is van hem een akte van overlijden opgemaakt in Parijs in het *Hôtel Dieu*: hij overleed als *célibataire* op 9 maart 1810 om drie uur 's ochtends. Als geboorteplaats noemt de akte *Voilanbeek, Meuse Inf.*, maar een dergelijke plaats is mij niet bekend. Nochtans is deze akte van overlijden wel in 1812 in de BS van Wijnandsrade³¹ geregistreerd. Een bijzonder geval is

²⁶ BS Wijnandsrade 1815, nr. 10

²⁷ DTB-boek Wijnandsrade 05-11-1790 (mogelijk 03-11-1790); Schwyr, gedoopt als zoon van Gerardus en Maria Catharina Wijngarts

²⁸ DTB-boek Wijnandsrade 01-03-1787; Schwyr, gedoopt als zoon van Joannes en Maria Helena Paas

²⁹ BS-Wijnandsrade 21-01-1812

³⁰ DTB-boek Wijnandsrade 11-06-1775: gedoopt als zoon van Michael en Maria Helena Somers

³¹ BS Wijnandsrade 1812

(17) Jean Gerard Mulckens³². Hij wordt volgens *pastoor Scherpenseel* van Nuth in Helle geboren en in Nuth gedoopt. Zijn geboortehuis stond echter op het grondgebied van Wijnandsrade³³. De Platsbeek was de grens: het nu niet meer bestaande huis heeft aan de rechter oever gestaan en is op de *Kuyperkaart* van 1866 nog afgebeeld³⁴. Toen Mulckens onder de wapenen kwam woonde hij in Hulsberg maar hij liet noteren dat hij in Nuth was geboren: de administrateur had hem kennelijk slecht verstaan en noteerde "Necth". Hij nam in 1809 deel aan de campagnes in Oostenrijk, waaronder de slag bij Wagram. Wat hij in de jaren daarna deed staat niet in het stamboek, wel dat hij op 19 april 1812 overleed in een ziekenhuis in *Verona* in Italië. Hij moet daar langere tijd verbleven hebben: de rest van zijn regiment zat toen in Rusland. Er is vanuit Verona een afschrift van de akte van overlijden gestuurd naar de gemeenteadministratie van Wijnandsrade³⁵, die daar in november 1812 is geregistreerd. Wat mij sterk verbaast is dat de administratie van het ziekenhuis in Verona wist dat de overledene niet in "Necth", Nuth was geboren, maar in Wijnandsrade.

Het merendeel van de soldaten van Napoleon overleden in hun diensttijd. Om te overleven moest je geluk hebben, zoals A.J.A. Goffin, die bij de reserve was. Of P.A. Spirtz, die militair gendarme werd. Deserteren en dienst weigeren hielpen ook. Maar dat laatste alleen in het begin van de Franse tijd. Er zijn later maatregelen getroffen die dienstweigering onaantrekkelijk maakten: niet de weigeraar moest met de gevolgen rekening houden, vooral zijn familie werd gestraft. En dat wilde uiteraard niemand en vrijwel iedereen kwam op. Een aantal jongens is overleden als gevolg van gevechtshandelingen of in de Russische kou. De aantekeningen in het stamboek zijn niet duidelijk genoeg om hierover met zekerheid conclusies te trekken. Maar het zal ongeveer de helft zijn. De andere helft overleed door andere oorzaken. Vaak was er een koortsende ziekte in het spel. Het is onwaarschijnlijk dat de soldaten ook thuis hieraan gestorven zouden zijn: zij waren in dienst vaak verzwakt door grote fysieke inspanningen, een soms bar klimaat en een matige voeding. Van de overledenen in een ziekenhuis is meestal een akte opgemaakt en deze is in de BS van Wijnandsrade opgenomen. Van degenen die sneuvelen zijn er geen akten: de militaire administratie was hierop niet berekend.

³² DTB-boek Nuth 18-11-1786: natus in de Helle, gedoopt als zoon van Joannes uit Nuth en Maria Catharina Timmers uit Hulsberg

³³ Jos. L'Ortye: Bulletin Wijnandsrade, nrs. 57 en 58; pag. 54.

³⁴ Kuyperkaart 1866, gemeente Wijnandsrade

³⁵ BS Wijnandsrade 10-11-1812

Overall worden monumenten aangetroffen die slachtoffers van oorlogen herdenken. De herdenkingszuilen in Frankrijk voor de gesneuvelde soldaten van de twee wereldoorlogen kennen we allemaal. In Nederland, ook in Wijnandsrade zijn er monumenten voor gevallenen. Terecht dat er gedacht wordt aan degenen die hun leven voor de goede zaak gaven. De jongens hierboven van Wijnandsrade gaven hun leven voor een zaak die niet die van hun was: hun dorp was bezet en er was dwang in vreemde krijgsdienst te gaan. Het nationale gevoel was toen ongetwijfeld anders dan nu, maar een ding is zeker: Wijnandsrade was hun geboortedorp, hun thuis en de plek waar ze naar terug wilden, zeker in nood. Of ze enige verbondenheid met Frankrijk voelden is de grote vraag. De Parijse *Arc de Triomphe* is dan ook niet het bouwwerk waarbij je aan de gesneuvelde jongens van de Vink of Swier denkt. Voor een ander monument tweehonderd jaar na dato zal het te laat zijn. Maar ze zijn bij deze wel een keer met name genoemd.

Richard J.J. Claessens

(cardioloog, niet praktiserend te 's-Hertogenbosch)

Op zaterdag 18 en zondag 19 augustus 2001 beeldden toneelvereniging Kunst na Arbeid uit Nuth en schutterij Martinus uit Vaesrade (aangevuld met enkele enthousiaste figuranten) tijdens het 29ste Antiek- en Folklorefestival van Wijnandsrade enkele belangrijke episodes uit de regionale geschiedenis uit, waaronder 'de recruitering' van plaatselijke jongelingen voor het Franse leger (foto's: Jan Jansen).

'Röadsjer Jonge' in het leger van Napoleon

Inleiding

Heeft Aken zijn "Lennet Kann", Heerlen zijn 'Küeb'. Terwijl Lennet Kann een historisch persoon is (Leonhard van Kann, 1844-1916), is 'd'r Küeb van Heële' echter een fantasiefiguur, ontsproten aan het brein van de Heerlense dialectschrijver Mathieu Kessels (1858-1932). In een naar hem genoemd boekje ("Der Koeph va Hehle – een hehlisj vertelsel", 1922) vertelt Kessels hoe hij in 1888 deze niet nader aangeduide "Jacob" eens ontmoette tijdens een wandeling naar Welten. Bij die gelegenheid vertelde 'd'r Küeb' hem toen wat hij zich nog kon herinneren uit de tijd dat hij nog in het leger van Napoleon diende. Dat waren wel heel sterke verhalen, temeer omdat deze gewone Heerlense jongen blijkbaar op goede voet met Napoleon zelf stond. Dat neemt niet weg dat het niet alleen een onderhoudend, maar ook een populair boekje is geworden, dat verschillende herdrukken mocht beleven, de laatste keer nog in 2005. Ja zelfs werd 'd'r Küeb' in 1971 vereeuwigd in een standbeeld, een creatie van de nog niet zo lang geleden overleden kunstenaar Vera van Hasselt (1924-2014).

De zogenaamde 'Franse tijd' (1795-1815) was, is en blijft inderdaad een boeiende tijd, de tijd waarin tal van oude zekerheden op de schop gingen. Iets nieuws voor die tijd was de dienstplicht die nieuwe Franse overheid invoerde (voorheen bestond een leger voornamelijk uit huurlingen), de "conscriptie" die ook in onze streken niet zonder gevolgen bleef. Joost Welten schildert in zijn proefschrift uit 2007 op indringende wijze hoezeer dit nieuwe fenomeen de oude plattelandssamenleving verstoorde³⁶. Ook in Wijnandsrade werden de nodige jongemannen opgeroepen zich voor de krijgsdienst in het Napoleontische leger te melden. Zij die terugkeerden (er waren er ook heel wat die in den vreemde sneuvelden) zullen ongetwijfeld in navolging van 'D'r Küeb van Heële' heel wat (al dan niet sterke) verhalen hebben opgedist. Welke 'Röadsjer Jonge' vielen de twijfelachtige eer te beurt in dienst van Napoleon te mogen treden? Op de site van het 'Nederlands Instituut voor Militaire Historie' vond ik een databank waarin je de 'Nederlandse militairen in dienst van Napoleon' op geboorteplaats kunt selecteren, zodat ik op de volgende zestien dienstplichtigen uitkwam, personen die niet alleen ingeloot werden maar ook daadwerkelijk werden opgeroepen

en in legerdienst traden. Bij deze personen heb ik de nodige achtergrondinformatie proberen te verzamelen.

(1) BECKERS, Jacob (1788-18??), als Jacques Beckers, natuurlijke (onwettige) zoon van Elizabeth Beckers onder stamboeknummer 7198 ingeschreven bij het 17e Regiment Infanterie van Linie. Hij zou op 9 mei 1788 in Wijnandsrade zijn geboren. Een doopsinschrijving heb ik evenwel niet gevonden en ook geen andere genealogische informatie. In 1809 was het 17e regiment Infanterie (het voormalige Régiment d'Auvergne) betrokken bij de slag bij het Portugese Braga (Spaanse Onafhankelijksoorlog) en (in het kader van de veldtocht tegen Pruisen en Oostenrijk) bij de slag bij Teugen-Hausen (Thann) in Beieren, bij Eggmühl in de Oberpfaltz, bij het Oostenrijkse Aspern-Essling en bij Wagram. In 1812 (tijdens de veldtocht tegen Rusland) bij de slag om Smolensk, aan de Beresina, bij Wjasma en bij Krasnoje. In 1813 (bij de gevechten in Duitsland) bij de slag om Dresden, bij Kulm en Teplice en bij de belegering van Stettin. In 1814 (bij de gevechten in Frankrijk) bij de belegering van Bergen op Zoom, bij de slag bij Kortrijk) en in 1815 (tijdens de veldtocht naar België) bij de slag bij Waterloo. In hoeverre ook Jacob daarbij betrokken was is en blijft dus vooralsnog een vraag.

(2) BRULS, Jan Willem (1786-1816), als "Jean Guillaume Bruls, zoon van Leonard Bruls en Marie Elisabeth Venmaeckers" onder stamboeknummer 4706 ingeschreven bij het 8^e Regiment Infanterie van Linie. Hij was op 28 mei 1786 in Wijnandsrade gedoopt als zoon van Leonard Bruls (1749-1816) en Anna Elisabeth Wenmachers (1752-1812)³⁷. Zijn vader die smid van beroep was, was geboren in Elsloo maar getogen in Wijnandsrade; zijn moeder kwam oorspronkelijk uit Gangelt. Zijn ouders waren in het voorjaar van 1786 in Nuth getrouwd maar vestigden zich in Wijnandsrade aan de huidige Oudenboschstraat³⁸. Voornoemd regiment vocht in 1807 tegen de Russen bij Mohrunge (25 januari) Otroleka (16 februari) en bij de inname van Danzig en Friedland. Het regiment werd in 1808 opgesplitst, terwijl het vierde bataljon in Duitsland bleef, verplaatste de rest van het regiment zich naar Spanje waar het op 3 december in Madrid aankwam. Het jaar erop nam het deel aan de slag van Espinoza. Terwijl het vierde bataljon in 1809 werd ingezet bij de slag van Aspern-Essling en Wagram, nam de rest van het regiment deel aan de slag bij Alcantara (14 mei), bij Talavera-de-la-Reyna (28 juli) en Zamora (1 oktober). Daarna

³⁷ doopgetuigen: Jan Gerards loco Jan Peter Wenmakers en Anna Maria Bus

³⁸ Jos. L'Ortye: *de parochianenlijst van Wijnandsrade uit 1813* in Bulletin Wijnandsrade 34 (2015) nr. 56 blz. 24-25 (nr.14)

voegde hij vierde bataljon zich weer bij de rest en vocht het regiment verder in Spanje en was het onder andere betrokken bij de belegering van Cadiz (van augustus tot december 1810). Op 5 maart 1811 werd het regiment verslagen in de slag van Barossa, waarbij niet alleen zijn aanvoerder omkwam, maar ook haar vaandel werd buitgemaakt en 726 van 1468 manschappen omkwamen. Vervolgens nam het regiment nog deel aan de gevechten bij Fuentes-d'Onoro (5 mei), Albura (16 mei) en in juni en juli bij Cadiz. In 1812 werd te regiment naar Oost-Pruisen gestuurd en in Danzig gestationeerd, waar het de belegering van de stad meemaakte. Jan Willem trouwde begin 1813 in Brunssum met Maria Judith Schoonhoven (1784-1854) die oorspronkelijk uit Merkelbeek kwam. Jan Willem werd verdacht van de moord op Willem Odekerken (1814).³⁹ Het lijk van deze varkenskoopman werd op 18 februari 1814 bij het Waalhuys in Swier gevonden. Jan Willem was bij de identificatie aanwezig, maar ging eerder weg, omdat zijn vrouw moest bevallen. Een paar dagen later werd hij op het kasteel voor het eerst verhoord, maar in het voorjaar ontsnapte hij en was hij anderhalf jaar spoorloos. Toch zou zijn vrouw hem op nieuwjaarsdag 1816 nog een zoon schenken. Op 17 augustus dat jaar werd Jan Willem in Maastricht ter dood gebracht, wellicht door de guillotine die in die stad nog jarenlang werd gebruikt.⁴⁰ Uit zijn huwelijk met Maria Judith Schoonhoven zijn drie kinderen bekend, waarvan de oudste zoon voor een nageslacht zou zorgen. Zijn weduwe overleefde hem bijna 40 jaar en kwam op 10 februari 1854 in Wijnandsrade te overlijden, 69 jaar oud.

(3) BUDÉ, Jan Gerard (1789-1813) werd als “Jean Gerrard Budé, zoon van Martin Budé en Isabelle Boukmans” onder stamboeknummer 8921 ingeschreven in het 95e Regiment van Linie. Hij was op 1 juni 1789 in Wijnandsrade gedoopt als zoon van Johannes Martinus Budé (1752-1829) en Isabella (Elisabeth) Bogman (1752-1823).⁴¹ die in 1778 in Wijnandsrade getrouwd waren en op de Blauwe Steen woonden.⁴²

³⁹ G. Peeters: *Korte schets der geschiedenis van de Valkenburgsche heerlijkheid Wijnandsrade* (1886) blz.53; J. Jetten: *De moord bij 't Waelhuys op 8 januari 1814* in Bulletin Wijnandsrade 16(1997) blz.959-970; vgl. Wiel Oehlen (red): *Swier, zoals het was, is en mag blijven* (Maastricht 1993) blz.73

⁴⁰ Vgl. Miel Bruls: *het huis van Judith Schoonhoven* in Bulletin Wijnandsrade 22 (2003) nr. 32, blz. 1619-1622

⁴¹ doopgetuigen: Jan Gerard Mullens en Maria Getrud a Campo

⁴² L'Ortye: *parochianenlijst a.a.* in Bulletin Wijnandsrade 25 (2016) nrs. 57 en 58 blz. 53 (nr.22)

Terwijl de familie Budé waarschijnlijk van Franstalige komaf is⁴³, kwam Isabella's vader Jacob Bogman ('Buchmann') oorspronkelijk uit Zwitserland; als soldaat in dienst het Staatse leger was hij vanuit het zuiden (Namen, Ieper) hier in deze contreien terecht gekomen. Het regiment waarin Gerard diende was op 2 december 1805 betrokken bij de slag bij het Tsjechische Austerlitz (Driekeizersslag) en nam in 1806 deel aan de campagnes in Pruisen en in Polen. Op 9 oktober 1806 was het regiment betrokken bij de slag om Schleiz. Of hij identiek is met Jan Leo Bude uit Wijnandsrade, fuselier bij het 131e Regiment van Linie die 30 september 1813 overleed in Veere.⁴⁴

(4) BUDÉ, Karel Jacob (1786-1862) werd als “Karel Buyde, zoon van Martin Buyde en Isabelle Boekmans” (en daarmee broer van voorgaande) onder stamboeknummer 4316 bij het 21e Regiment Infanterie van Linie en onder nummer 5926 ingeschreven bij het Regiment 131e Regiment Infanterie van Linie. Hij was op 12 juli 1786 in Wijnandsrade gedoopt.⁴⁵ Karel, die als kleermaker (tailleur) te boek stond, hoorde tot de lichte van het jaar het jaar 1807 en werd op 1 juni 1811 ingeschreven in het Regiment van het eiland Walcheren; daarvoor verbleef hij in Lille (Rijsel). Binnen dit regiment vervulde hij de functie van fuselier bij de derde compagnie van het 2^e bataljon.⁴⁶ Zes weken later, op 19 juli 1811 werd hij overgeplaatst naar het 21^e regiment (derde compagnie van het zesde bataljon) en was hij betrokken bij diverse militaire campagnes tot aan zijn ontslag op 30 juli 1812.⁴⁷ Karel trouwde op 25 november 1825 met de eveneens uit Wijnandsrade afkomstige Johanna Catharina Eggen (1800-1887), dochter van Bartholomeus Eggen (1768-1846) en Maria Elisabeth Kicken (1762-1840) die naast het Panhuis aan de dorpsvijver woonden.⁴⁸ Uit het huwelijk van Karel Budé en Johanna Catharina Eggen zijn negen kinderen bekend, allemaal geboren in Wijnandsrade. Van die negen zouden er echter maar drie tot de huwbare leeftijd komen. Karel kwam op

⁴³ Régis de La Haye: *Franstalige familienamen in Limburg* in LTG 44 (2016) blz.18

⁴⁴ www.genbronnen.nl (militairen Limburg)

⁴⁵ doopgetuigen: Jacob Brinkman en Anna Catharina Boghmans ex Oud Valkenburg

⁴⁶ Régiment de l'Île de Walcheren, 1er avril 1811-1er juin 1811 (matricules 3 001 à 6 000).Nr. 926

⁴⁷ 21e régiment d'infanterie de ligne, 18 avril 1811-25 novembre 1812 (matricules 2 977 à 5 976) blz. 720 (nr.4316)

⁴⁸ L'Ortye: *parochianenlijst a.a.* in Bulletin Wijnandsrade 34 (2015) nr. 56 blz. 22 (nr.4)

18 maart 1862 in Wijnandsrade te overlijden, 74 jaar oud, Johanna Catharina overleefde hem 25 jaar en overleed eveneens in Wijnandsrade op 17 maart 1887, 87 jaar oud.

(5) COBBEN, Hendrik (1789-1814), als zoon van Pierre Cobben en Sophie Stijnen onder stamboeknummer 5316 ingeschreven bij het 69^e Regiment Infanterie van Linie. Hendrik werd als zoon van Jan Peter Cobben (1748-1797) en Sophia Stijnen (1751-1793) op 23 september 1789 in Wijnandsrade gedoopt⁴⁹. In 1805 nam het regiment waarin Hendrik diende deel aan de militaire campagnes In Oostenrijk (slag bij Elchingen), in 1807 aan de campagnes in Pruisen en Polen, van 1808 tot 1812 in Spanje en Portugal, en in 1813 in Duitsland (slag bij Leipzig). Een overlijdensakte werd in Wijnandsrade op 14 januari 1814 in Wijnandsrade opgemaakt.

Antiek- en Folklorefestival 2001 (foto: Jan Jansen).

(6) DEGENS, Jan Leonard (1784-1812), als “Jean Leonard Dégens, zoon van Leonard Dégens en Anne Marie Boolurs” onder stamboeknummer 2669 ingeschreven bij het 48e Regiment Infanterie van Linie. Hij was op 10 november 1784 in Wijnandsrade gedoopt als zoon van Willem Degens (1734-??) en de oorspronkelijk uit Schinnen afkomstige Anna Maria

⁴⁹ doopgetuigen Herman Jos. Cobben loco Henry Stijnen ex Beek en Maria Barbara Cobben ex Nuth

Botteliers (1754-1830)⁵⁰, een echtpaar dat in Swier woonde⁵¹. Jan Leonard behoorde tot de lichter van het republikeinse jaar XIV en werd op 2 februari 1806 bij bovengenoemd regiment ingeschreven. Dit regiment nam in de jaren 1805-1809 deel aan de militaire campagnes in Duitsland en was betrokken bij de slag bij Auerstedt, bij Nasielsk, Eylau, bij Eggmühl en bij Wagram. In 1812 nam het regiment deel aan de campagnes in Rusland en was onder andere betrokken bij de slag om de Berezina. Leonard was fuselier bij de achtste compagnie van het zevende bataljon. Hij overleed in 1812 in krijgsgevangenschap⁵².

(7) DRUMMEN, Jan Anton (1788-1809), als “Jean Antoine Drummen, zoon van Jean Pierre Drummen en Petronille van den Berg” onder stamboeknummer 23757 ingeschreven bij 1^e Regiment Tirailleurs van de Garde. Jan Anton werd op 17 januari 1788 in Wijnandsrade gedoopt als zoon van Jan Peter Drummen (1755-1824) en (de oorspronkelijk uit Thull afkomstige) Petronella van den Berg (1756-1816), een echtpaar dat in 1782 in Schinnen was getrouwd en een boerderij in Laar bewoonde en bewerkte⁵³. Jan Antoon werd toegevoegd aan de 2e compagnie van het tweede bataljon van bovengenoemd regiment. Dat regiment maakte onderdeel uit van de “Jeune Garde” en was in 1809 opgericht als “1er Régiment de Tirailleurs-Grenadiers”, maar werd een jaar later al omgevormd tot “1er Regiment de Tirailleurs de la Garde Imperiale” en stond onder leiding van Louis Lonchamps. In 1809 was het Regiment betrokken bij de slag van Essling en Wagram⁵⁴. Volgens een overlijdensverklaring dd. 4 februari 1810 was hij een kleine vijf maanden eerder, op 24 augustus 1809 gesneuveld in Wenen.

(8) EMONDS, Jan Willem (1790-1813), als “Jean Guillaume Emons, zoon van Simon Emons en Elisabeth Hubben” onder stamboeknummer 216 ingeschreven bij de 76^e Cohorte. Jan Willem werd op 11 februari 1790 in Wijnandsrade gedoopt als zoon van Simon Emonds (1750-1794) en (de oorspronkelijk uit Hoensbroek afkomstige) Anna Elisabeth Houben

⁵⁰ doopgetuigen: Leonard Donne(rs) ex Schinnen en Maria Eggen loco Maria Catharina van der Maare

⁵¹ L'Ortye: *parochianenlijst a.a.* in Bulletin Wijnandsrade 34 (2015) nr. 56 blz. 25 (nr.66)

⁵² 48e régiment d'infanterie de ligne, 23 messidor an XIII [12 juillet 1805]-1er décembre 1806 (matricules 1 à 2 976) blz. 445 (nr. 2669)

⁵³ L'Ortye: *parochianenlijst a.a.* in Bulletin Wijnandsrade 37 (2018) blz. 57-58 (nr.73)

⁵⁴ Wikipedia: “1er Régiment de tirailleurs de la Garde impériale”

(1752-1822)⁵⁵, een echtpaar dat in het voorjaar van 1780 getrouwd was. Waarschijnlijk woonde het gezin aan de huidige Oudenboschstraat⁵⁶. De 76e Cohorte was onderdeel van de Nationale Garde en was actief het departement van de Monden van de Rijn. In 1813 ging het 76e Cohorte op in het 146e Regiment Infanterie. Jan Willem overleed op 28 januari 1813, 22 jaar oud⁵⁷.

(9) GOFFIN, Anton Joseph (1785-1858), als “Antoine Joseph Goffin, zoon van Huber Goffin en Marie Hélène Heuts” onder stamboeknummer 2854 ingeschreven bij het 48e Regiment Infanterie van Linie. Anton Joseph werd op 2 november 1785 in Wijnandsrade gedoopt als zoon van Hubert Goffin (1738-1823) en Maria Helena Heuts (1755-1822)⁵⁸. Zijn vader kwam oorspronkelijk uit Klimmen en in 1764 een eerste maal gehuwd met Maria Josepha Somja (1735-1779). Nadat hij in 1768 zijn schoonvader als pachter op de kasteelhoeve Revieren was opgevolgd en hij in 1780 hertrouwd was met Maria Helena Heuts, werd hij in 1784 pachter op de kasteelboerderij van Wijnandsrade⁵⁹. In 1808 werd hij pachter op hoeve de (Nieuwe) Bongard. Anton Joseph behoorde tot de reserve-lichting 1807 en werd op 22 oktober van dat jaar ingeschreven bij bovengenoemd regiment, het regiment waartoe ook voornoemde Jan Leonard Degens behoorde. Daar stond hij te boek als fuselier in de zesde compagnie van het derde bataljon. Waarschijnlijk zwaaide hij al op 30 september 1807 af⁶⁰. Hij kwam op 23 maart 1858 ongehuwd in Wijnandsrade te overlijden, 72 jaar oud.

(10) HABETS, Christiaan (1792-18??), als “Chretien Habets, zoon van Clement Habets en Cornelia Wingers” onder stamboeknummer 9032 ingeschreven bij het 95e Regiment Infanterie van Linie, het regiment waar ook voornoemde Gerard Budé deel uitmaakte. Christiaan was op 29 maart 1792 in Wijnandsrade gedoopt als zoon van uit Hulsberg afkomstige Clemens Habets (1750-1815) en (de oorspronkelijk uit Heerlen

afkomstige) Maria Cornelia Wijngaerts (1755-1803)⁶¹, een echtpaar dat in 1782 in Hulsberg was getrouwd en waar ook hun oudste zoon werd geboren. Daarna verhuisde het gezin even naar Wijnandsrade, om omstreeks 1793 weer naar Hulsberg (Aalbeek) terug te keren. Daar kwam Christiaans moeder in de zomer van 1803 te overlijden, waarna zijn vader in 1804 hertrouwde met de ook uit Hulsberg afkomstige Elisabeth Timmers (1762-1820), weduwe uit een eerder huwelijk (1784) met Jan Mathijs Adriaens (1759-1803)⁶². Verdere gegevens ontbreken helaas. Wel is er een naam- en leeftijdsgenoot die in het leger een carrière maakte: Jean Joseph Habets (1792-1858) uit Maastricht, die generaal-majoor van de cavalerie werd. Vanwege zijn verdienstelijker deelname aan de Tiendaagse Veldtocht (een vergeefse poging van koning Willem I om de Belgische Opstand neer te drukken) werd hij in 1831 benoemd tot ridder in de militaire Willemsorde. Later werd ook nog Commandeur in de Orde van de Eikenkroon⁶³.

(11) KERCKHOFFS, Willem (1781-18??), als “Guillaume Kerkoofs, zoon van Joseph Kerkoofs en Marg. Coenen” onder stamboeknummer 1583 ingeschreven bij het 100^e Regiment Infanterie van Linie. Willem was op 6 april 1781 in Wijnandsrade gedoopt als zoon van (de oorspronkelijk uit Beek afkomstige koster) Joseph Kerckhoffs (1738-1818) en Margaretha Coenen (1748-1782), een echtpaar dat eind 1773 in Wijnandsrade getrouwd was en dat aan de huidige Körnerstraat woonde⁶⁴. Willem trad op 28 nivose XI toe tot bovenstaand regiment en nam deel aan de militaire campagnes in Duitsland (1805), in Pruisen en Polen (1806 en 1807). Het regiment was betrokken bij de slag bij Elchingen, Ulm en Dürenstein, Bij Jena en Pultusk. Op 16 oktober 1809 werd Willem ontslagen na een verblijf van ruim een half jaar in het ziekenhuis⁶⁵. Verder gegeven ontbreken helaas.

(12) MAYNTZ, Johan Richard (1789-1811), als “Jean Richard Mentz, natuurlijke (onwettige) zoon van Marguerite Mentz” onder stamboeknummer 5566 ingeschreven bij het 105^e Regiment Infanterie van Linie. Johan Richard was op 12 juni 1789 in Wijnandsrade (Swier)

⁵⁵ doopgetuigen: Johan Willem Huben en Maria Catharina van de Neiken

⁵⁶ L'Ortye: *parochianenlijst a.a.* in Bulletin Wijnandsrade 34 (2015) nr. 56 blz. 25 (nr.18)

⁵⁷ www.genbronnen.nl (militairen Limburg)

⁵⁸ doopgetuigen: Antoon Marcel Blies (?) loco Anthoon Joseph August de Ritz, domini praesidii Dusseldorp de Bongart en Maria Anna Johanna Agustae de la Croix

⁵⁹ L'Ortye: *parochianenlijst a.a.* in Bulletin Wijnandsrade 36 (2017) nr. 59 blz. 63 (nr.40)

⁶⁰ 48e régiment d'infanterie de ligne, 23 messidor an XIII [12 juillet 1805]-1er décembre 1806 (matricules 1 à 2 976) blz. 480 (nr. 2854)

⁶¹ doopgetuigen: Christiaan Wingers en Maria Ida Eggen

⁶² RHCL (FA), invent.nr. 1059: Franse Bevolkingslijst Hulsberg (1796) Aalbeek nr.18?

⁶³ www.habets-web.org

⁶⁴ L'Ortye: *parochianenlijst a.a.* in Bulletin Wijnandsrade 34 (2015) nr. 56 blz. 24 (nr.11)

⁶⁵ 100e Régiment d'infanterie de ligne 19 Brumaire an XII [11 novembre 1803] – 3 mars 1806 (Matricules 1 à 3000) blz. 268 (nr. 1583)

geboren⁶⁶ als natuurlijke zoon van Maria Margaretha Mayntz (1747-1832) die afkomstig was van Burg Holzheim bij Heistern/Langerwehe (D) en op dat moment al vijf jaar weduwe van Jan Hendrik L'Ortye (1748-1874) met wie ze in 1782 gehuwd was⁶⁷. Jan Hendrik was in leven landbouwer te Swier en rentmeester van de baron von dem Bongard (1774-1783). Het regiment waarvan Richard deel uitmaakte was betrokken bij militaire campagnes in Pruisen en Polen, bij de slag van Jena (14 oktober 1806), de slag van Eylau (8 februari 1807) en de slag van Wagram (1809). Volgens een akte dd. 13 april 1811 van de Wijnandsrade burgerlijke stand was hij ruim twee jaar eerder (begin 1809) op-19 jarige leeftijd in Danzig, het huidige (Poolse) Gdansk gestorven. Na de verovering van deze oorspronkelijk Pruisische stad door het Napoleontische leger in 1807 werd het een "vrije stad" onder bescherming van Saksen en Pruisen, maar in feite een vazalstaat van Frankrijk. De Franse gouverneur Rapp liet er Franse soldaten inkwartieren en legde de stad grote dwangsommen op. Na Napoleons mislukte Russische veldtocht belegerden Russische troepen de stad in 1813 maandenlang. Na de overgave werd het Franse garnizoen naar Rusland afgevoerd. In 1814 werd Danzig weer een Pruisische stad⁶⁸.

(13) SCHENGINS, Michel (1780-18??), in 1780 geboren in Wijnandsrade als zoon van "Dominique Schengins en Lisabeth Beuvres" en onder stamboeknummer 397 en 1651 ingeschreven in het 100^e Regiment Infanterie van Linie, het regiment waarin ook Willem Kerckhoffs diende. Een doopinschrijving van Michel heb ik evenwel niet kunnen vinden. Dat zou zijn verklaring kunnen vinden in het misschien niet-katholiek zijn van zijn ouders. Zij lijken van Franse komaf te zijn. Volgens het inschrijvingsregister van dit regiment hoorde Michel tot de opgeroepen van het (republikeinse) jaar IX en kwam hij daadwerkelijk op op 30 pluviöse XI (19 februari 1803). Sindsdien maakte hij onderdeel uit van de 2^e compagnie van het 1^e bataljon. Hij raakte op 16 mei 1811 gewond in de slag bij het Spaanse Albaterra door een kogel die zijn beide laarzen doorboorde⁶⁹.

(14) SNIJDERS, Jan Peter (1790-18??), als "Jean Pierre Schnieders, zoon van Gerard Schnieders en Marie Cath. Wingaert" onder stamboeknummer

⁶⁶ zijn doopinschrijving lijkt in het parochieregister te zijn doorgehaald ...

⁶⁷ L'Ortye: *de parochianenlijst a.a.* in Bulletin Wijnandsrade 36 (2017) nr. 60 blz. 50 (nr.53)

⁶⁸ Wikipedia: "vrije stad Danzig (1807-1814)"

⁶⁹ 100e Régiment d'infanterie de ligne 19 Brumaire an XII [11 novembre 1803] – 3 mars 1806 (Matricules 1 à 3000) blz.280

7870 ingeschreven bij het 3e Regiment Infanterie van Linie. Jan Peter was op 15 november 1790 in Wijnandsrade gedoopt als zoon van (de uit Voerendaal afkomstige) Jan Gerard Snijders (1753-18??) en (de uit Heerlen afkomstige) Maria Catharina Wijngaerts (1757-1807)⁷⁰, een echtpaar dat in 1784 in Heerlen was getrouwd, aanvankelijk in Voerendaal woonde en vanaf 1789/90 in Swier⁷¹. Daar kwam Jan Peters moeder eind 1807 te overlijden, 50 jaar oud. Jan Peter behoorde tot de lichting van 1807 en trad op 29 maart 1809 toe tot bovengenoemd regiment. Hij behoorde tot de derde compagnie van het derde bataljon. Hij zwaaide af op 1 december 1810⁷². Zijn regiment bevond zich in 1809 in Thann (19 april), Schierling en Eckmühl (21 en 22 april), in Essling (20-22 mei) en in Wagram (5-7 juli). In 1810 keerde het regiment terug naar Parijs waar het werd gereorganiseerd. Wat er sindsdien van Jan Peter geworden is hebben we helaas niet kunnen achterhalen.

(15) SPIERTZ, Peter Anton (1789-18??), als "Pierre Antoine Spertz, zoon van Pierre Spertz en Marie Sibille Senden" onder stamboeknummer 7852 ingeschreven bij het 3^e Regiment Infanterie van Linie, hetzelfde regiment waarin Jan Peter Snijders diende. Peter Anton werd op 2 januari 1789 in Wijnandsrade gedoopt als zoon van Petrus Spiertz en (de in Heerlen geboren maar in Klimmen opgegroeide) Maria Sybilla Senden (1746-1836)⁷³, een echtpaar dat eind 1772 in Wijnandsrade was getrouwd en dat aanvankelijk in Klimmen, Kerkrade en Hoensbroek woonde en sinds ca. 1784 in Wijnandsrade. Waarschijnlijk groeide Peter Anton verder op in Voerendaal. Hij behoorde tot de lichting van 1810 en trad op 25 maart 1809 toe tot bovengenoemd regiment. Hij behoorde er tot de vierde compagnie van het vierde bataljon. Op 29 oktober 1812 werd hij overgeschreven naar de keizerlijke gendarmerie⁷⁴. In het voorjaar van 1822 trad in het huwelijk met Maria Gertrudis Penners uit Heerlen. Toen stond hij als marechaussee te boek.

(16) VALKENBERG, Martin (1787-1811), als zoon van "Jean Valckenbergh en Maria Hèlène Paës" onder stamboeknummer 4374 ingeschreven bij het 8e Regiment Artillerie te voet, het regiment waarin

⁷⁰ doopgetuigen: Johan Peter Wijngarts en Anna Maria Schneiders

⁷¹ L'Ortye: *parochianenlijst a.a.* in Bulletin Wijnandsrade 36 (2017) nr. 60 blz. 51 (nr.59)

⁷² 3e régiment d'infanterie de ligne, 24 février 1807-1er mai 1811 (matricules 6 001 à 8 904) nr. 7870

⁷³ doopgetuigen: Antoon Somers en Cornelia Senden

⁷⁴ 3e régiment d'infanterie de ligne, 24 février 1807-1er mai 1811 (matricules 6 001 à 8 904) blz. 309 (nr. 7852)

ook Jan Willem Bruls in diende. Als zoon van Jan Valkenberg (1747-1821) en (de oorspronkelijk uit Nuth afkomstige) Maria Helena Paes (1753-1816) werd Martin op 2 maart 1787 in Wijnandsrade gedoopt⁷⁵. Martins ouders woonden in Swier⁷⁶. Een overlijdensakte werd in Wijnandsrade op 21 november 1811 opgemaakt. Hij was enkele dagen daarvoor, op 15/16 november (waar?) overleden⁷⁷.

Besluit

Om de een of andere reden ontbreekt in deze lijst Frans Ignatius Meis uit Wijnandsrade die gediend zou hebben in het "15er Régiment chasseurs a cheval" die ik op de site van "genbronnen" tegenkwam⁷⁸.

En ook een ver familielid van mij, Jan Willem L'Ortye (1792-1844), oudste zoon van (burgemeester) Jan Hubert L'Ortye (1767-1845) en Johanna Margaretha Rosenboom (1773-1819), een echtpaar dat in 1791 in Wijnandsrade getrouwd was en dat aanvankelijk op de Nieuwe Bongard woonde en vanaf 1808 op de kasteelboerderij. Jan Willem maakte in Courbevoie bij Parijs het einde van de Franse tijd mee als dienstplichtig soldaat van lichte 1812. Op 9 april 1814 kreeg hij van de Pruisische troepen toestemming om met zijn kameraden via een opgegeven route huiswaarts te keren. Daarvoor ontving hij een pas, waarin de plaatselijke overheden werd gevraagd aan de houder van het document voedsel en hulp te verschaffen, maar hem ook als vagebond te arresteren als hij van de in de papieren aangegeven weg zou afwijken⁷⁹. Die bewaard gebleven pas is toch een overduidelijk bewijs dat ook hij in het leger van Napoleon diende.

Desalniettemin kom ik hem in bovengenoemde databank niet tegen, evenmin als voornoemde Frans Ignatius Meis. Dat wijst erop dat voornoemde lijst dus alles behalve volledig is.

Jos. L'Ortye (pastoor)

⁷⁵ doopgetuigen: Martin Budé en Maria Elisabeth Paes

⁷⁶ L'Ortye: *parochianenlijst a.a.* in Bulletin Wijnandsrade 36 (2017) nr. 59 blz. 67 (nr.51)

⁷⁷ www.genbronnen.nl (militairen Limburg)

⁷⁸ www.genbronnen.nl (militairen Limburg)

⁷⁹ J. L'Ortye en H. Hanssen: *Vijf Eeuwen L'Ortye* (1991) blz.132-133

E. Marell Verhuur

Evenementen-materialen

**Terstraten 9, 6361 GJ Nuth
Tel. 045 - 577 85 02**

Advertenties

VISUMBUREAU - LIMBURG

Marie Louise Coeijmans - Roebroek
Swierderkerkweg 55
6363 CJ Wijnandsrade
tel. 045 5245498 / 06 27213920

www.visumbureau-limburg.nl

MOTOREN
REVISIE
STEINS

Motoren Revisie Steins, al meer dan 25 jaar een begrip in de revisie wereld, heeft zich ontwikkeld tot de specialist op het gebied van:

- revisie van Diesel-, Benzine- en LPG motoren
- krukassen slijpen
- krukassen balanceren
- scheuronderzoek (kruk)assen
- testen en reviseren van common rail injectoren
- draai en freeswerkzaamheden
- verkoop van onderdelen, ruilmotoren, turbo's, en brandstofpompen.

In onze, geheel vernieuwde werkplaats, hebben wij alle expertise, van personenwagen tot industriemotor, onder één dak. We werken uitsluitend met gekwalificeerd personeel, stuk voor stuk professionals! **Motoren Revisie Steins, vakmanschap en kwaliteit.**

DE VALKENBERG 7 • VALKENBURG A/D GEUL • T +31 (0)43 - 609 01 09 • MOTORENREVISIESTEINS.NL

Gezèkdes en oetdrökkinge rond d'r bak deil I

Het leven van de mensen op het platteland draaide vroeger voornamelijk om brood op de plank. De uitdrukking: 'broeëdnueëdig' is er niet voor niets. Men was er bijna een heel jaar mee bezig.

Allereerst werd een stuk land omgeploegd en ingezaaid. De maanden erna moest het onkruid regelmatig verwijderd worden. Dat ging handmatig met de *sjóffel'* (schoffel). Na de oogst, ook handmatig met de *zich* (zeis), werden de garven bij-elkaar gebonden tot *kaste* of *vaerdige* en bleven dan enkele weken op het veld staan om te drogen. Sommige boeren stapelden de *bössele* (korenbundels) in *miete* (mijten). Het vervoer naar de boerderij ging met paard (of tractor) en oogstkar.

Daar aangekomen ging alles in de *wösj* of schuur totdat in de winter de tijd gekomen was om te gaan *deësje* (dorsen). Dit gebeurde door twee, drie of vier mannen op *d'r din* (de lemen vloer van de schuur). Het zogenaamde '*sjaag houwe*' veroorzaakt een ritmisch geluid. Terwijl de mannen met *d'r deësjvleëgel* (dorsvlegel) op het *bèd* of *sjarsj* (bestaande uit acht *bössele*) sloegen, draaiden zij met de voeten het bed overlans en ondersteboven. De drieslag klonk het mooiste, dit ritmische geluid van het dorsen was kenmerkend voor het leven op de hoeve. De *köärkes* (zaadkorrels) werden op die manier allemaal uit de aren geslagen. Het was vermoeiende arbeid. Vervolgens moest er gewand worden. Door de korrels in een *wan* te schudden, vloog '*t kaaf*' (*t sjpik of de velkes*) door de lucht en bleven alleen de zuivere *köärkes* of korrels over. Later gebruikte men daar een wanmolen voor. Tegenwoordig vervangt een maaidorser (combine) al dat werk. Ten slotte ging alles in juten zakken naar de korenmolen om tot meel gemalen te worden door de molenaar. De winter was tevens de tijd om *sjanse* en stookhout te verzamelen voor de bakoven.

Bijna alle boerderijen en de meeste huizen hadden een eigen bakoven of bakhuis waarin eens in de twee á drie weken werd gebakken. Donderdag was voorbereidingsdag, dan werd alles '*te bakke gezat*', het deeg gekneet en gevormd. Het bakken zelf gebeurde op vrijdag, dan werd de oven gestookt met *sjanse* (takkenbossen). Er werd voornamelijk *zwartbrood* (rogge) gebakken, dat was in Limburg dagelijkse kost. Maar bij elke '*bak*' werden tevens enkele *wègke* (wittebroden) en *vla's* (vlaaien) meegebakken voor op zondag. *Wègke* hadden als ingrediënt *terfbloom*, meel van tarwe waar de kiem en de zemelen (*klieje*) uitgezeefd (*gebujeld*) zijn. Bij feestelijke gelegenheden werd er soms een *sjink* (ham) meegegaard in de oven of gerookt in de schoorsteen.

VLOK&S ERKEND

KLUSSENBEDRIJF

W. Maessen V.O.F.

Verricht alle onderhoudswerkzaamheden in en rond het huis en bedrijfspanden

Biedt uitkomst aan:

- Particulieren
- Kantoren
- Bedrijven
- Scholen
- Instellingen

Geen voorrijkosten

Alleen de gewerkte uren worden in rekening gebracht

Swier 75

6363 CL Wijnandsrade

Tel: 045 524 47 42 Mob: 065 36 75 654

E-Mail: wj.maessen@home.nl

Producten
op basis van
enzymen

Voor totale hygiënische zuiverheid

Bionova NV:

Evangeliestraat 66a, 9220 Hamme, België
Tel: +3252554393, Fax: +3252554721, Mobile: +32477473936

Teheuxstraat 1, 6363 ED Wijnandsrade, Nederland
Tel: +31455241055, Fax: +31842272666, Mobile: +32477473936

louis.cordewener@biomix.eu

www.biomix.eu

Het is niet verwonderlijk dat de steeds weerkerende werkzaamheden een aanzet waren om ze in beeldspraak toe te passen in andere situaties. Zo ontstonden in de loop van de tijd tal van spreekwoorden, gezegden en uitdrukkingen. Natuurlijk in de eigen Limburgse streektaal. Hier in de omgeving: *'t Zjwiers* en *'t (Wieënes)roas*.

Bakoave in 't kesjtieël Wieënesrao (foto: Els Diederens, 2008).

Bakkes op de Vink (foto: Els Diederens, 2018).

1. *'t Koare geit wir boave d'r man*, het koren is al zo hoog gegroeid, dat men niet meer over het land kan kijken, Bijna volwassen zijn.
2. *'t Koare achter de zich opkasse*. Een werk meteen uitvoeren. Alles meteen opmaken.
3. *Heë zuut 't koare wasse*. Hij houdt alles bij tot in detail, er ontgaat hem niets.
4. *Koare mos te deësjie op ei kösse, terf op 'ne sjtein, haver en bokent (boekweit) is 't allelein (egaal)*. Rogge moet men dorsen op een kussen; tarwe op een steen; met boekweit is het om het even.
5. *Eine sjtein kènt gein meël male*. Een steen kan geen meel malen. Men moet met tweeën zijn.
6. *Twieë hel sjtein geëve zelde good meël*. Twee harde stenen geven zelden goed meel.

7. *Riek invare, erm deësjie*. Veel praatjes, echter weinig actie.
8. *Deë èt wie 'ne sjurendeësjer*. Dorsen is zwaar werk, dat hongerig maakt.
9. *Sjlaag houwe of nein van d'r din aaf*. Degene die de ritmische vlegelslag niet goed onder de knie heeft, moet vertrekken. Bij het drinken en klinken in het café (tegelijk het glas leeg hebben) niet achterblijven.
10. *De sjuur doeëd hōbbe*. Klaar zijn met dorsen.
11. *'t Kaaf van 't koare sjieie*, goed en kwaad scheiden.
12. *Gein koare zonger kaaf*. Niets is zonder gebreken.
13. *Eine in de wan krieëge*. Iemand de les lezen (zuiveren).
14. *Is d'n ougs aoch kaaf, boer breëk dien sjuur neet aaf*. Neem geen voorbarige of drastische maatregelen.
15. *Doa is vōäl kaaf onger 't koare*. Daar is veel bij wat waardeloos is.
16. *Heë bermt d'r uuëverdin*. Hij stapelt het graan hoog op. D'r *uuëverdin*, ruimte boven de dorsvloer, werd pas gebruikt als alle andere ruimtes vol zaten. Het gezegde betreft de boer die tamelijk kan opscheppen.
17. *Heë is neet i g'n oamere*. Geen gemakkelijk persoon.
18. *A g'n oamere*. Daar zijn wij nog niet mee klaar.
19. *Dat geit neet in d'r oave*. De hoeveelheid wat in een oven gaat heeft zijn grenzen. Negatief antwoord op een vraag. Het wordt niet toegestaan of is niet mogelijk.
20. *Kakke geit vuur bakke*. Het belangrijkste moet eerst gebeuren.
21. *Heë bleef mèt de gebakke peëre zitte*. Peren drogen werd gezien als bijverdienste. Opkopers haalden de peren op, droogden ze en brachten ze terug tegen een vergoeding. Deed hij dat niet dan zat de goedgelovige boer met de gebakken peren.
22. *Ieëme öäf vore. Öäf* (ooft, gedroogde peren, ook appels) was in de winter een belangrijk ingrediënt.
23. *Ieëme sjroeëp om d'r mond sjmeëre*. Iemand naar de mond praten.
24. *Wat bis dich 'n öäf*. Wat ben jij een stommerik.
25. *Doe hōbs mich get te bakke gezat! Te bakke zette* betekent de voorbereiding van d'r bak (het bakken). Dat vraagt ervaring. De uitdrukking betekent dat men iets gedaan heeft, wat niet naar wens was. Andere betekenis: voor de gek houden.
26. *'t Is mer ein gewènde poes', zag d'r boer en veëgde mèt de kat d'r oave oet*. Je kunt aan alles wennen als je het maar vaak genoeg doet.

27. *'t Is gape teënge 'n oavesmoel.* De ovenmond is veel groter dan je eigen mond. Bij een hogere is het lastig gelijk te krijgen. Van te voren al een kansloze zaak.
28. *Deë is mèt de heng in d'r deig gevalle.* Die heeft een meevaller.
29. *Heng i g'n sjoëët geuf gei broeëd.* Wie niet werkt zal ook niet eten.
30. *Es te broeëd höbs mos te geine wèk goa zeuke* Tevreden zijn met wat je hebt.
31. *Doa hingk d'r broeëdkörf hoeëg.* Daar hebben ze het niet breed. Vroeger bewaarde men het brood hoog in een mand zodat ratten, muizen en kinderen er niet bij konden.
32. *Geef ons heden ons dagelijkse brood (uit Onzevader) meh zondig eine wèk!* Als de oven leeggemaakt wordt, met een schimp zeggen dat het eten van witbrood alleen voor zon- en feestdagen bedoeld is.
33. *Ich zal dich boeëter aan de vot sjmieëre en zelf druuëg broeëd eëte.* Tegen iemand die nooit tevreden is.
34. *Ein aafgelekede boeëterham.* Een allemans meisje.
35. *Dat zal ich 'm op zie broeëd geëve!* Dat zal ik hem duidelijk maken, ook al is het niet leuk.
36. *Heë moet sjmaal bruuëdjes bakke.* Hij moet zuinig zijn.
37. *De broeëdgreumele sjteëke-n 'm.* Uitgelaten als gevolg van te veel eten. Te weelderig.
38. *Broeëdmager.* Mager omdat alleen het allernodigste gegeten wordt.
39. *Van broeëd allein kènt eine miensj neet leëve.* De mens heeft ook behoefte aan ontwikkeling en ontspanning.
40. *Dat ging drin wie gesjneje wèk.* Er werd goed gegeten. Er werd aandachtig geluisterd.
41. *Vaste is gein broeëd sjpare.* Men moet in ieder geval er voor zorgen dat het noodzakelijkste aanwezig is.
42. *Ongegönd broeëd weëdt dèks gegeëte.* Menigeen kan niet goed zien dat het de ander goed gaat.
43. *'t Bèste broeëd lik vuur de vinster.* Je van de beste kant laten zien als je iets wil verkopen. Knappe meisjes hebben vaak ook minder fraaie eigenschappen.
44. *Heë èt broeëd van zien besjeie deil.* Hij moet hard werken voor de kost.
45. *Went d'r witte wèk op is mót me zjwartbroeëd eëte.* Als het beste niet te koop is moet men met minder tevreden zijn.
46. *Weë aan 't hoes broeëd hat, mót vreëm geine wèk zeuke.* Tevreden zijn met wat je hebt.

47. *Hij deit 't om 't broeëd.* Alleen iets doen om aan de kost te blijven. Zonder overtuiging.
48. *Heë geit om zie lètste broeëd.* De laatste mogelijkheid.
49. *Zie hat broeëd op de plank.* Vrouw met zware boezem.
50. *Heë hat broeëd op de plank.* Hij kan zich best redden. Hij heeft een goede kostwinning.

Els Diedereren

Bronnen:

- Lemmerling H.W.A., 1978, Oet vreuger jaore, deil 2, *In en um het bakkes*, blz. 16.
 Thewissen, Henk, 2004, *Wat de boer neet kènt...*, blz. 23 - 27.
 Franssen, H. et al., 2013, *Sibbe-Ijzeren, woorden, mensen beelden, Dialectwoorden*, hoofdstuk 3.
 Paul Prikken, 2000, *AGL*.
 Vromen, W.J., 1977 *Ernst en humor in het Limburgse boerenleven*
 Kruyskamp C., Van Dale, 1961, *Groot woordenboek der Nederlandse taal*.
 Schreuders-Derks A. (Nostalnu), 2017.
 Diedereren E. 2017, *'t Bakkes in Limburg*, Veldeke-jaarboek blz. 59 t/m 86.

Koare (foto: Els Diedereren, 2018).

Sjpreuke van mooder (2)

In het vorige bulletin startten wij een reeks met Limburgse volkswijsheden, opgetekend uit de mond van de generatie van onze ouders en grootouders. Dit allemaal geïnspireerd door Tina Luijten-Daemen (de moeder van Jo Luijten), die graag uit de hoek kon komen met oorspronkelijke dialectwoorden en grappige of diepzinnige spreuken. Haar zoon Jo is op een gegeven moment 'haar gezegdes' gaan opschrijven, zodat het nageslacht er nog altijd van kan genieten.

Hierna volgt een vijftal volkswijsheden afkomstig van zijn moeder, aangevuld met enkele spreuken die wij naar aanleiding van onze eerdere oproep mochten ontvangen.

Wij hebben daarbij zoveel mogelijk de spelling overgenomen van de inzender, in de hoop en verwachting daarmee in de buurt te blijven van de uitspraak van de bron.

Kent u ook oude gezegdes (én hun uitleg)? Dan mag u die aan ons doorgeven, zodat wij ze in een volgende editie van dit bulletin kunnen opnemen. U kunt ze mailen naar jam.luijten@ziggo.nl of w.oehlen@kpnmail.nl.

Jo Luijten
Wiel Oehlen

D'r is vuur in 't daak.
(Daar dreigt ruzie, daar broedt een conflict).

Inne sjlechte daag is nog gein sjlech laeve.
(Na regen komt zonneschijn).

Inne vrundj houtte is baeter dan inne vrundj make.
(Onderhoud je vriendschappen).

Es-te neet wits woos-te nao toe wils,
dan kins-te aoch neet verdwaale.
(Zonder doel voor ogen kan het ook niet mis gaan).
Nao de sjaerder kumt de vertaerder.
(Sparzame ouders hebben vaak spilzieke kinderen).

Herkomst: Tina Luijten-Daemen

Houd uch good, dan betaal ich d'r dokter.
(Als het goed met je gaat, wil ik je graag helpen).

Doe bis nog neet langs 'Sjmeets Bakkes'.
(Gij zult de dag niet prijzen voordat het avond is).

Good kindj wat nao de mam aart.
(Geen verdere toelichting nodig).

Hoeavaard mot pien lieje.
(Hoogmoed komt voor de val).

Dat sjleit wie ein tang op e verke.
(Dat slaat werkelijk nergens op).

***Herkomst: Maria Elisabeth (Els) Gerards-Peeters
en Bertha Josephina (Bertha) Nuy-Webers***

Wordt vervolgd

Luijten GROEP

luijtengroep.nl

Alles in één hand, dat ontzorgt!

Luijten Groep is een dynamisch en energiek bedrijf, dat bestaat uit een team met groene vingers, harde werkers en knappe koppen. Sinds de oprichting in 2003 hebben we al menig project met plezier mogen ontwikkelen, uitvoeren en onderhouden.

Luijten Groep staat voor totale ontzorging van onze opdrachtgevers. We bundelen onze krachten, werken samen en combineren de beste diensten van onze bedrijven zodat we van ontwikkeling tot advies en van uitvoering tot nazorg een maatwerk totaalpakket kunnen bieden. Samenwerking versterkt! Luijten Groentechniek BV, Equipment Service Zuid BV en Greenspot & Co BV bundelen haar talenten in Luijten Groep!

Luijten Groentechniek

- Design & Construct
- Tuin aanleg en onderhoud
- Openbare ruimte
- Landschap beheer
- Grondverzet
- Boomverzorging
- Gladheidsbestrijding
- Reinigingstechniek

Equipment Service Zuid

- Inkoop, verkoop en verhuur materieel
- Onderhoud en reparatie van alle merken machines
- Grondverzet
- Transport
- Groenvoorziening en cultuurtechniek
- Kleinmaterieel
- Infra en bouwtechniek
- Reinigingstechniek

Greenspot & Co

- Design & Construct
- Natuurlijk spelen
- Sport & adventure
- Beleef en beweegruijme
- Participatie
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Thermiekstraat 21 | 6361 HB Nuth | +31 (0)45 565 0711 | info@luijtengroep.nl

Professioneel
en betrouwbaar!

petit

• verbindt ••

• telecom • projectmanagement • IT oplossingen • domotica & beveiliging

Stationstraat 59 • 6361 BH Nuth • T 045 524 23 24 • petitverbindt.nl

DAS MONTAGE

Keukens Badkamers Interieur

Marco Das

Jan Maenenstr. 26
6363 AE Wijnandsrade

06 46 16 66 33

das-montage@ziggo.nl

Niethuizen

Op 20 februari bezochten Wilfried Dabekaussen en Esther Steins de prachtige hoeve Niethuizen. Ze werden uitvoerig rondgeleid over het landgoed en de hoeve door de huidige eigenaresse Mw. Carien van Montfort. Naar aanleiding van een aantal vragen die zij aan haar voorlegden, heeft zij onderstaand stuk geschreven.

U vroeg naar onze ervaringen met deze streek en mensen:

De omgeving hier is veel mooier dan wij gewend waren. We waarderen het Zuid-Limburgse landschap enorm en het dorp Wijnandsrade is prachtig. Telkens als ik langs het kasteel en het kerkje rijd, geniet ik maar de glimlach komt pas echt op mijn gezicht bij de glooiende landschappen. We genieten van de natuur en rust hier net buiten het dorp die alleen verstoord wordt door laagvliegende vliegtuigen. Bovendien is Beekdaelen een gemeente die open staat voor 'paardenmensen' en we troffen al veel aardige mensen. In het algemeen lijkt er meer criminaliteit te zijn in Zuid-Limburg. Aangezien we de hoeve via een makelaar kochten, hebben we nooit contact gehad met de laatste eigenaar, dat berouwen we niet maar de door hen aangelegde goede beveiliging stellen we wel op prijs.

(foto's: Carien van Montfort-de Boer).

Ik begrijp dat u iets wilt weten over ons, onze plannen en de hoeve:

We bewonen de hoeve, met een aantal burens, sinds 2016. Mijn man en ik komen beiden uit Midden-Limburg waar we bijna 30 jaar in een oud huis woonden dat we zelf opknapten. We spreken ongeveer hetzelfde dialect als hier; ik beschouw dialect als cultureel erfgoed en houdt daar zo vaak mogelijk aan vast. Mijn man komt uit een middenstandsfamilie waar hij met paarden opgroeide en mijn familie boert al eeuwen (mijn grootvader was boer en paardenfokker). Wij zijn beiden gewend thuis mee te helpen en moesten de handen uit de mouwen steken. Paarden spelen in ons gezin een grote rol. Onze oudste dochter rijdt graag als ze thuis komt en mijn man en zoon zijn fanatieke springruiters die regelmatig tijd vrijmaken voor een wedstrijd. Na een drukke werkweek, (in loondienst en na werktijd rondom Niethuizen), ontspant hen dat. Ik vond het dan ook erg leuk toen zij dit jaar beiden met hun zelf gefokt en getraind paard (als amateurs tussen de vele semi-profs) in de prijzen vielen bij de Limburgse kampioenschappen.

De hoeve bleek jaren onverkoopbaar, er was wel interesse maar om verschillende redenen haakten kopers toch af. We kenden de boerderij al decennia omdat we bevriend zijn met de vroegere bewoners, de fam. Bongers-Niessen die hier rond de jaren 90 woonde, en onze kinderen logeerden hier en trokken samen op. We zochten al een tijd naar een boerderij waar we met onze zoon konden wonen en hem konden helpen zijn droom, te werken met paarden, waar te maken. Het was geen eenvoudig besluit: we wilden een deel van de hoeve kopen maar de verkoper wilde dat niet, het was alles of niets. Er is veel (achterstallig) onderhoud en het zou veel werk, naast onze baan betekenen. Feitelijk is de hoeve te groot voor particulieren maar zijn de mogelijkheden voor bedrijfsvoering beperkt. Na veel wikken en wegen gingen we er toch voor. Een andere drijfveer is, uit idealisme en interesse, deze typische hoeve te behouden voor de toekomst. Er zijn geen mooie torentjes of andere indrukwekkende stijlelementen, het is een eenvoudige grote hoeve met een lange geschiedenis. Die begon waarschijnlijk met Ridder van Nythuisen in de middeleeuwen. Het was een van de economische pijlers in deze omgeving en net als enkele andere grote boerderijen uit de buurt leverde zij voedsel aan het kasteel. De 19de eeuwse schuur heeft een mooie open constructie (die mijn man al snel moest versterken) en indrukwekkende afmetingen. Het schijnt de grootse oude schuur van Midden/Zuid-Limburg te zijn. Dat betekent jammer genoeg ook dat het dak erg hoog is en steeds een punt van zorg blijft. Dat wat authentiek is, proberen we te behouden, zo hebben we met een ervaren timmerman uit de buurt de oude luiken en eenvoudige duiventil hersteld. Ik kijk altijd uit

naar (betaalbaar) oud deurbeslag, het recept voor kalkvoegmortel en witkalk etc. Vooral de schuur is monumentwaardig, aldus de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, maar de hoeve is geen (Rijks)monument waardoor er geen subsidie is voor de instandhouding. We moeten daarom zorgvuldig keuzes maken.

Informatie over het verleden van Niethuizen interesseert me altijd en heb verschillende verhalen gehoord bijvoorbeeld via de familie Petit die hier generaties lang woonden. Nu hoop ik nog meer oude foto's te vinden. Vooral in de jaren 90 van de vorige eeuw is er flink verbouwd en grondig gerenoveerd door de familie Niessen (en Bongers-Niessen) maar een deel van de oudste woning en -stallen zijn nog in de 18^e eeuwse staat. Dat wil zeggen dat er wel eens wat afbrokkelt, kalkmortel en hout hebben nu eenmaal niet het eeuwige leven. Er zijn ook verrassingen; bij het controleren van een verzakte putdeksel in de oprit kwamen we onlangs hieronder een gewelfde waterkelder tegen.

(foto's: Carien van Montfort-de Boer).

Veranderingen, ook van de tuin, worden afgewogen tegen die historische achtergrond. Vandaar ook de keuze voor een hoogstamboomgaardje met oude fruitrassen zoals Notarisappel en kweeper. Hier groeit de kwee aan een parmantige kleine boom met grote bloesem, ik maak er veel jam van. We plantten een mispel en een zwarte moerbeï en nu ben op zoek naar jonge vlierbesstruiken voor een haag. Ook hebben we blauwe bessenstruiken aangeplant op een strook waar de 'voor bessen ongeschikte' klei in het verleden vervangen werd door zandgrond. Het tuinieren op deze zware klei was enorm wennen, mijn laarzen worden

loodzwaar en de steel van mijn schop brak al snel. Overmoedig wilde ik toch in mijn eentje een haag van ca. 25 meter planten, daar draaide ik bij onze vorige woning bij wijze van spreken mijn hand niet voor om. Hier bleek al snel dat het onbegonnen werk was en een minigraver moest het karwei af maken. Het bleek bovendien dat er vroeger op die plek een weg liep en de ondergrond van stol en puin lag er nog. Ik denk niet dat we deze haag hard zal groeien...

We zijn nu bezig met het in orde maken van de paardenstal die te groot is voor eigen gebruik en waar we een aantal boxen van (gaan) verhuren. Er is een Leader-project in Zuid-Limburg waarvan we al goed advies kregen. Leader stimuleert plattelandsontwikkeling en de verbinding tussen platteland en stad. De verhuur van een aantal paardenboxen betekent geen hoge inkomsten en de opbrengst gaat naar onderhoud, vaste lasten en de kosten voor iemand die we hier een werkplek willen bieden. We denken aan iemand die elders moeilijk aan de slag kan en een beetje hulp nodig heeft zoals veel mensen die ik in mijn huidige beroep tegenkom. Op dit moment komt er ook dagelijks een vrijwilliger met mentale problemen hier ontspannen met het borstelen of wandelen met een paard. Mensen voelen zich hier veilig.

In relatie tot de tuin vroeg u of ik het Paradijsje ken:

Onze (veld) buurman vertelde me als eerste over dit prachtige initiatief waarbij ook asielzoekers of statushouders worden betrokken. Het is belangrijk om kinderen korter bij voedsel en de natuur te brengen, het heeft vaak levenslang invloed. Misschien is het voor de schoolkinderen leuk eens een uitstapje naar Niethuizen maken.

En verder:

De ligging in het beekdal vraagt aandacht voor (regen)water en de weilanden zijn een deel van het jaar mede hierdoor niet bruikbaar maar die ingesloten solitaire ligging geeft ook een bijzondere beslotenheid, het is heerlijk rustig. Voor ons is die rust nog niet weggelegd en vrienden en familie verklaren ons wel eens voor gek omdat we bijna altijd werken. Maar als dan weer het erf is geveegd of een klus is geklaard terwijl die mysterieuze uil toekijkt of een schichtig dier in de verte voorbij schiet, dan weet ik dat het goed komt en kan ik ook echt genieten. Het wordt hier tenslotte 'Genietesse' genoemd.

Carien van Montfort-de Boer

Sfeerimpressie van de 145ste Pelgrimage naar de Basiliek van Sittard in 2018

Op zondag 6 mei 2018 werd om 5.45 uur, onder geweldige weersomstandigheden, voor vierentwintig deelnemers het startschot gegeven voor alweer de 145ste Pelgrimage naar de Basiliek O.L. Vrouw van het Heilig Hart in Sittard. Bij een mooi ochtendgloren wandelden de sportievelingen, in de leeftijd variërend van tien (!) tot ongeveer vijfenzeventig (!) jaar, door Nuth en via Schinnen naar Puth. Aldaar werd gepauzeerd en hadden de meesten inmiddels aardige trek gekregen in hun meegenomen proviand. Math Marell en Ruud Kerckhoffs verzorgden een lekker kopje koffie en thee. Via de mooie natuur van Munstergeleen en door het prachtig aangelegde stadspark van Sittard eindigde de tocht bij de sportkantine van de stadssporthal in Sittard. Het grootste deel van de wandelaars sloot zich om 9.30 uur, met de Koninklijk Erkende Fanfare St Caecilia en het Gemengd Kerkelijk Zangkoor, aan bij de processie die vanaf het station in Sittard naar de Basiliek trok. Daar vond om 10.00 uur de H. Mis plaats onder leiding van pastoor Geilen. De H. Mis werd opgeluisterd door het Gemengd Kerkelijk Zangkoor van Wijnandsrade. Nadien werden de terrassen rondom de Basiliek bevolkt, om deze mooie traditie in een zonovergoten Sittard af te sluiten.

Ruud Kerckhoffs (tekst en foto's)

Rectificaties en aanvullingen (2)

Ons altijd oplettende lid van het eerste uur Zef Meessen wees ons op een feitelijke onjuistheid in het artikel 'Swierse Herinneringen' in Bulletin Wijnandsrade 62. In de opsomming van de verschillende locaties, waar voetbalvereniging Wijnandia in de begintijd zoal heeft gespeeld, staat vermeld:*'In 1962 nestelde RKVV Wijnandia zich in het 'Burgemeester Cortenraad Sportpark'.....*

Dat klopt niet. Daar had moeten staan: *'In de seizoenen 1960-1961 en 1961-1962 heeft de plaatselijke voetbalvereniging nabij de hoeve Petit gespeeld en vanaf het seizoen 1962-1963 op het gemeentelijke sportpark (gelegen op en nabij de huidige 'Paap). Sinds de opening van het 'Burgemeester Corenraad Sportpark' aan de Swierderkerkweg in 1982 heeft RKVV Wijnandia aldaar haar thuisbasis gevonden'.*

Waarvan akte. Met dank aan Zef, die er al die jaren zelf als bestuurslid (de penningmeester van onze voetbalvereniging) bij is geweest. Dus hij kan het weten.

De redactie

Live your own style!

KAPSALON LA VIE PETIT

OPFERGELTSTRAAT 14 • 6363 BW WIJNANDSRADE • T. 045 577 88 80

WWW.LAVIEPETIT.NL

De Naamse Steen
schafstlokaal en b&b

Fer & Brenda Peters

Laar 16
6363CT Wijnandsrade
0031 45 5112440
info@denaamssteen.nl
www.denaamssteen.nl

Dagbesteding
Educatie
Veehouderij
Terras / Winkel

Roebroek Hoeve

Zorgboerderij
A Gen Ling

Opentijden:
ZOMER en WINTER
Ma. t/m vg.: 10.00-17.00 uur
Zaterdag GESLOTEN
max. groepen op afspraak

DERMATOLOGIE

- Huidziekten
- Allergieën
- Haairuitval
- Huidkanker
- Aambeien, anale fistels, e.a.
- Huidverbetering met Fractional laser

VAATCHIRURGIE

- Spataders; nieuwste behandel- mogelijkheden, o.a. Clarivein

PLASTISCHE CHIRURGIE

- Ooglidcorrectie
- Schaamlipcorrectie
- Liposuctie
- Botox- en fillerbehandelingen

HAND- EN POLSCHIRURGIE

- Carpaal Tunnel Syndroom
- Triggerfinger
- Ziekte van Dupuytren

PIJNBESTRIJDING

- O.a. acute of chronische pijnklachten aan rug, nek, schouders

KEEL, NEUS- EN OORHEELKUNDE

- Meest voorkomende keel, neus- en ooraandoeningen, als: ontstekingen, infecties
- Snurklachten
- Chronische neusverstoppings- klachten, nieuwste behandel- methode: Celon techniek
- Allergieën
- Gehoorproblemen

KORTE WACHT- TIJDEN

KNO-arts drs. J. Lutgens

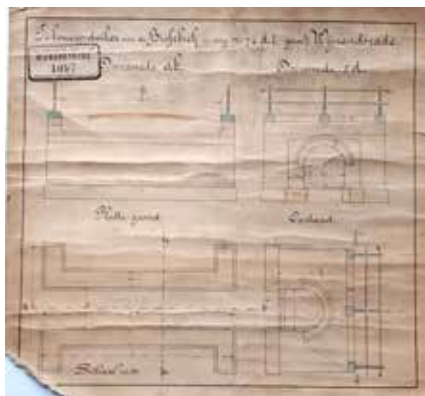
Kliniek Mosaderma | Schuureikenweg 60 | Hoensbroek (Hoofdgebouw Adelante)
T 045-5283297 | www.mosaderma.nl

Het bruggetje over de Bissebeek

De feestelijke heropening van (de Deltawerken van Swier) in 1963

Het was in het jaar 1963. Om precies te zijn op zaterdag de negenentwintigste september. Regelmatig gingen wij in die tijd op de fiets 'va Zwier nao Rao'; vrienden opzoeken, naar de repetities van het zangkoor 'Novi Cantos' of oefenen voor toneelvoorstellingen in het Groene Kruis Gebouw nabij het Gemeentehuis van Wijnandsrade. En dat altijd via de Swierderkerkweg. Het bruggetje dat daar bij het huis van Agatha ooit over de Bissebeek is aangelegd, was in die tijd nog heel erg smal. Twee auto's konden elkaar daar toen niet passeren.

Tekening uit de 19de eeuw (uit het archief van de heemkundevereniging).

Het Gemeentebestuur van het dorp had besloten de brug te verbreden, door twee betonringen aan te sluiten in de beek. Deze zijn in dat jaar door de toenmalige kantonniër Wiel Meessen geplaatst, daarbij geholpen door een externe firma. De reling met drie gietijzeren staanders en twee dwarsstangen zijn daarvoor verwijderd. En de Swierderkerkweg is ter plaatste met maar liefst twee meter verbreed.

Het metselwerk is vanaf het peil van de beek uitgevoerd door Albert Dreessen, met de hulp van handlanger Hub Kleintjes die de specie heeft aangemaakt. Hub was in de dagelijkse praktijk bij de Staatsmijn Emma werkzaam, als portier bij het onderdeel Centrale Werkplaats Organisatie. Hij had veel middagdiensten en het metselwerk bij de Bissebeek vorderde niet zo voorspoedig. Dat kwam ook wel omdat Albert Dreessen altijd op de

fiets vanuit Wijnandsrade naar het werk bij de beek kwam, terwijl zijn handlanger Hub de specie en de stenen al veel eerder had aangemaakt en voor hem klaar had gezet. Albert ging dan ook nog wel vaker een pakje sigaretten kopen bij het café van Jo en Leny Eurlings. En regelmatig trof hij daar dan weer een vriend of kennis en bleef hij, onder het genot van een paar 'dröpkes', gezellig in het café plakken. En dat kon wel een tijdje duren. Als hij dan eindelijk, soms uren later, via de Swierderkerkweg bij de Bissebeek aankwam, was Hub Kleintjes al lang naar zijn werk bij de Emma en was de door hem aangemaakte specie inmiddels keihard geworden. En dat is niet een keer, maar vaak, heel vaak gebeurd. Al met al, de klus bij de Bissebeek heeft best wel lang geduurd, heel lang.

In die tijd gingen wij als jongeren na afloop van de repetities van het zangkoor of de toneelvereniging graag nog even 'een pilsje pakken' in het café van Tonie en Jaap Bloebaum. Op een van die avonden trof ik daar Albert Dreessen. Het verhaal dat de specie vele keren niet gebruikt had kunnen worden, omdat Albert niet of veel te laat was komen opdagen, ging toen al als een lopend vuurtje door het dorp.

Ik beloofde Albert die avond dat ik de brug, zo gauw hij daarmee klaar was, officieel zou komen openen. Dat vond hij wel een leuk idee, dus hij stemde met mijn voorstel in.

En met de medewerking van een aantal goede bekenden en wat jongeren uit Swier was de brug in de loop van de maand september 1963 dan eindelijk toch gereed. Belofte maakt schuld, dus ik heb toen in het café van Jo en Leny Eurlings geregeld dat de officiële opening zou plaatsvinden op zaterdag 29 september van dat jaar. Jo Eurlings stelde zijn café ter beschikking als vertrekpunt van de stoet, 'Toska', de bijnaam van 'Zef van Zef Meessen Sr.', had een auto en ikzelf heb bijpassende kleren geregeld. Op de zolder van het café van Zef Curfs lag een complete bruidegomsuïtrusting, met een pantalon, een wit hemd, een 'kamezuëlke' een slipjas en een hoge hoed, en dat zat mij allemaal als gegoten. Bij de smidse van Van Oppen heb ik een splinternieuwe koeketting in bruikleen meegekregen. Die heb ik toen omgedaan, zodat ik tijdens de plechtigheid helemaal als een echte burgemeester zou uitzien. En de voorzitter van de Jonkheid van Wijnandsrade Wiel Gielen heeft nog, heel attent, een bloemetje verzorgd voor mevrouw Dreessen.

Zef Meessen is mij in zijn zwarte Opel in het café van Zef Curfs, bij 'de maedjes va Erens', komen ophalen. Aan de overkant woonde Albert Dreessen, die wij gelijk hebben opgepikt, richting café Eurlings. Van daaruit ging het naar Swier, waar wij Hub Erens (de vader van Jan en Alowies Erens van het transportbedrijf van de 'Gebroeders Erens') hebben opgehaald. Ik had Hub voor die dag de eervolle functie van minister van

Waterstaat toegezegd, dus hij stond ons al op te wachten. De jongens en meisjes van Swier hadden de opdracht gekregen die dag, onder leiding van Kiel Meessen, als verkeersregelaars op te treden en bij de brug een wegafzetting te regelen. Kiel en zijn vrienden hadden intussen ter plaatse met behulp van enkele pallets voor een verhoging gezorgd en de weg met een voorraadjie closetrollen hermetisch afgesloten, zodat het geheel er feestelijk uitzag. De stoet vertrok, onder de muzikale begeleiding van enkele leden van de fanfare, vanuit café Eurlings naar de vernieuwde brug over de Bissebeek. Zef Meessen (oftewel 'Toska') reed de auto met de hoogwaardigheidsbekleders, de Minister van Waterstaat Hub Erens, de bouwheer Albert Dreessen en de burgemeester, ik dus, naar de Bissebeek. De vrachtwagen van Jo Eurlings was voor de gelegenheid speciaal leeg gemaakt, zodat de jongens en meisjes van de plaatselijke Jonkheid daarin plaats konden nemen. Op de locatie aangekomen stonden al diverse automobilisten, die van dit alles niks hadden meegekregen en er nog minder van begrepen, braaf te wachten omdat zij niet door de afzetting heen durfden te rijden. Het was al met al een drukte van belang. Als burgemeester van het dorp nam ik het woord en stond ik erbij stil dat de heropening van de brug, na het overwinnen van de nodige tegenslagen, uiteindelijk toch nog was geslaagd en memoreerde ik het belang van de Bissebeek voor het regionale scheepvaartverkeer vanaf de overslaghaven bij de Wissegracht naar het centrum van Brommelen, voor de aanvoer van materialen ten behoeve van de smidse van Royen. Na die toespraak heb ik de minister van Waterstaat de eervolle taak gegeven de linten met een versierde heggenschaar door te knippen. De minister was zichtbaar geroerd en kweet zich perfect van zijn taak, waarna de wegafzettingen konden worden verwijderd en het autoverkeer en natuurlijk ook de scheepvaart in Swier weer langzaam op gang konden komen. Nadat wij ons van onze officiële taken hadden gekweten, trok het hele gezelschap voor een kroegentocht via de cafés van Wijnandsrade en Hellebroek door de velden over Brommelen weer terug naar Swier, waar wij in het café van Jo Eurlings het welslagen van dit voor ons dorp zo belangrijke project hebben gevierd. En daar hebben wij toen samen met de plaatselijke Jonkheid feest gevierd tot sluitingstijd, waarna de bouwheer Albert Dreessen en de minister Hub Erens veiligheidshalve toch maar door 'Toska' (Zef Meessen) met de auto naar huis zijn gebracht. En zo is de brug over de Bissebeek die dag feestelijk heropend; een evenement waaraan alle aanwezigen de dag daarna een stevige kater maar daarna alleen maar heuglijke herinneringen hebben overgehouden.

Math Marell

P.S. Albert Dreessen is in 1898 in Hulsberg geboren en overleed in 1967 in Wijnandsrade. Albert was een vakkundige metselaar, die onder andere in 1914 het huis van mijn opa Jan Hendrik Marell (Swierderkerkweg 55) heeft gebouwd. Ook heeft hij in dat jaar (in Jugendstil) het huis van J.L. Erens ('het café van de maedjes va Erens') gebouwd.

V.l.n.r.: Zef Meessen, Felix Bruls, Math Marell en Sjeer Moldersheim (op de achtergrond Lenie Eurlings-Bex)

V.l.n.r.: Huub Erens, Sjeer Moldersheim, Math Marell en Albert Dreessen in de deuropening van café Eurlings-Bex.

V.l.n.r.: Marcel Eurlings, Huub Bemelmans, Albert Dreessen, Huub Erens, Zef Meessen, Math Marell, Huub Bemelmans, Jan Gerards, Zef Oberjé.

Math Marell bij 'zijn brug' (foto's: uit het privé-archief van de familie Marell).

Rinus aan het woord

“Mag ik uw **ticket** zien?” was de vraag van de suppoost bij de entree van het voetbalstadion. En nadat ik tijdens de rust van de wedstrijd, die overigens in een **draw** zou eindigen, de weg had gevraagd naar het buffet waar je een broodje frikandel kon kopen, wees een andere steward me naar een ruimte waarboven een bord was bevestigd met het woord “**Food**”.

Een tussendoor: de wedstrijd eindigde in een gelijkspel en de **steward** was een suppoost die een fonkelnieuwe, blauwe met reflecterende gele strepen versierde jas droeg met op de rugzijde het woord “steward”.

Met het broodje in mijn linker (!) hand klauterde ik de tribune weer op en terug op mijn stoeltje hoorde ik de via een **speaker** de speaker aandacht vragen voor de **afterparty**. Dat wilde ik wel eens meemaken en onmiddellijk daalde ik de ruim dertig trappen van de c-tribune af op weg naar de door de omroeper via de omroepinstallatie genoemde plaats van het feestje. Dat bij trede achttien de helft van mijn frikandel van mijn broodje gleed, ach, dat mocht de pret niet drukken, ware het niet dat het met een vette klodder mayonaise versierde stuk frikandel precies op het hoofd van een zwaar getatoeëerde en breedgeschouderd persoon van het mannelijk geslacht terecht kwam. Het angstzweet brak me spontaan uit maar wat schetst mijn verbazing toen mijn slachtoffer, weliswaar in niet grammaticaal volledig foutloos Nederlands, een eerste contact zocht met de zin “Is niet erg **Sir**, het kan niet **always** goed gaan”. Ik was maar wat blij en ook nogal **flabbergasted** dat het eerste contact gelegd werd via een tiental woorden, waarvan er dan wel twee uit een andere taal dan het Nederlands kwamen, maar dat kon ik enigszins compenseren door niet met stomheid geslagen maar flabbergasted te zijn.

Maar zoals Google Translate aangeeft “**all madness on a stick**” het eerste contact was gelegd. De Welshman uit

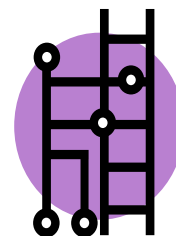
Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwlllantysiliogogoch, het plaatsje in Wales met de langste naam, maakte mij na wat formeel heen en weer geklets duidelijk dat hij al een drietal jaren in “Holland”, zoals hij Nederland steevast noemde, werkte en dat hij zeer gecharmeerd was van het “**Dutch**”. Hij verdiende de kost als tatoeëerder en hij bood me spontaan aan mij van een gratis tatoeage te voorzien. De keuze van de plek van de tatoeage was helemaal aan mij. Mijn linker onderarm of mijn linker bil leek mij een ideale plek (twee tattoos kon ook, maar dan moest ik er wel een zelf betalen) maar een appje naar huis met mijn iPhone 5S

deed mij meteen van gedachten veranderen, geen tattoo, niet op mijn bil en niet op mijn onderarm, niet links en ook niet rechts jammer.

Terwijl de wedstrijd voortkabbelde, er waren inmiddels ruim 60 van de 90 minuten verstreken, raakte ik in een geanimeerd gesprek met mijn vriend (want zo mocht ik hem inmiddels wel noemen zo had hij mij duidelijk gemaakt door me steeds aan te spreken met “**my friend**”) uit Wales. Hij stond op het punt me uit te nodigen voor een bezoek aan zijn geboorteplaats in Wales toen ik me realiseerde dat ik op weg was naar een afterparty. Dat “party” feestje moest zijn, was hem en mij wel duidelijk maar het begrip “afterparty” zei zelfs deze **native speaker** niets. Ik besloot niet het risico te nemen op een feestje terecht te komen waar ik niet gewenst zou zijn en dat bleek achteraf een goed besluit want weer thuis las ik in The Concise Oxford Dictionary de definitie van de afterparty: “**a small party held after a larger event, such as a pop concert or film première, to which only a select group of guests is invited**”.

Tsja, als zelfs een aantal onderdelen van de universitaire opleiding Nederlandse Taal en Letterkunde in een andere taal dan het Nederlands worden gegeven dan blijf ik toch maar de taalpurist spelen!

Rinus van den Nieuwenhof

Schildersbedrijf Vankan

Platsmolenweg 44
6361 EM Nuth
tel.06-51991868
fax 045-8501162

E-mail: schildersbedrijfvankan@gmail.com

Wim Dubois – een leven lang heimwee naar Swier

In het najaar van 1996 dwarrelde bij Leny en Huub Ritzen, de toenmalige voorzitter van de buurtvereniging van Swier, een enveloppe op de gangmat, met daarin een brief afkomstig van een zekere W. B. Dubois uit Hellevoetsluis. De heer Dubois kwam in die brief gelijk ter zake. Hij was de laatste hand aan het leggen aan een boek dat hij van plan was in eigen beheer te gaan uitgeven. En of de buurtvereniging van Swier hem bij het aan de man brengen daarvan kon helpen?

Dat boek 'Swier een gehucht dat echt bestaat' handelde over de laatste jaren van de Tweede Wereldoorlog en het noodgedwongen langdurige verblijf van Wim Dubois, als jongeman uit het plat gebombardeerde Rotterdam, op de boerderij van de familie Ritzen aan de rand van de bebouwde kom van het landelijke Swier.⁸⁰

Die brief leidde al vlug tot vervolgcorrespondentie, een persoonlijke kennismaking én tot een vruchteloze zoektocht naar een dagboek dat de jonge Wim Dubois tijdens zijn verblijf hier had bijgehouden en dat hij - eenmaal volgeschreven - in zijn jeugdig enthousiasme had opgeborgen en hermetisch afgesloten (in een Amerikaanse 'gascap'), waarna hij het ergens in de bodem van Swier had begraven, om dat dagboekje daarna nooit meer terug te vinden. Op zijn aangeven zijn Huub Ritzen en zijn buurtgenoten Harrie Krutzen en Roy Laumen nog met een metaaldetector met een bereik van anderhalve meter diepte de velden van Swier ingetrokken en heeft hun zoektocht zelfs nog de nationale televisie gehaald, maar alle inspanningen ten spijt bleef het dagboek van Wim Dubois spoorloos.

Voor het verhaal over zijn reilen en zeilen in Swier was dat ook niet nodig, want de schrijver bleek (en blijkt) over een fotografisch geheugen te beschikken, dat eind vorige eeuw zijn weerslag heeft gevonden in zijn debuut 'Swier een gehucht dat echt bestaat', dat enkele maanden na zijn eerste brief aan de buurtvereniging in restaurant Oud-Brommelen in een beperkte oplage ten doop werd gehouden. Op zaterdag 19 april 1997 mocht hij het eerste exemplaar overhandigen aan zijn jeugdliefde Tonia Ritzen; een prille romance die uiteraard ook in het boek ter sprake is gekomen.

Overhandiging in 1997 van 'Swier een gehucht dat echt bestaat' aan Tonia Packbier-Vroomen (foto: Jan Jansen)

De voormalige hoeve Ritzen (foto: Kirsti Heijnen).

⁸⁰ Bongard 10, tegenwoordig bewoond door mevrouw (Marietje) Roebroek-Stappers.

'Swier een gehucht dat echt bestaat' kreeg vele positieve reacties. Onder andere in dit bulletin van oorlogskundige Eppo Brongers, die hem complimenteerde met zijn feitenkennis. Brongers: *'Hieraan kan nog worden toegevoegd dat dit in april 1997 uitgegeven werk verrassend vlot en boeiend is geschreven. Men beleeft alles als het ware mee en men heeft de neiging om het achter elkaar uit te lezen'. (.....) 'Bij oudere inwoners van Swier en omgeving zal het ongetwijfeld vervaagde herinneringen weer tot leven brengen; jongeren zullen weinig verbeeldingskracht nodig hebben om de sporen van het oude Swier te herkennen'.⁸¹*

Maar daarna werd het stil rondom Wim Dubois. Hij gaf in het jaar 2000 wel nog acte de présence bij de inzegening van de Isidoruskapel van Swier en in de daaropvolgend jaren heeft nog een tijdje correspondentie met hem plaatsgevonden, waaruit kon worden geconcludeerd dat hij thuis dapper verder was aan het werken aan zijn volledige levensverhaal, waarin hij ook inging op de tijd voor en na Swier. Maar na de eeuwwisseling werd het vooral toch overwegend stil.

Tot begin dit jaar. Via zijn oude bekenden Math en Rineke Marell kwam hij in contact met de Vrienden van Wijnandsrade, die hij trots kon melden dat een nieuw boek van zijn hand op de rol stond.

Wim Dubois was intussen van Hellevoetsluis naar het Noord-Brabantse Waspik verhuisd, zijn vrouw Suze was overleden en hijzelf naderde de gezegende leeftijd van negentig jaar, maar hij was nog even vitaal en bij de les als eind vorige eeuw. In zijn nieuwe woonplaats had zijn buurvrouw Caroline van Seeters oor gekregen van het bijzondere levensverhaal van Dubois en zij was zo enthousiast geworden over de weergave daarvan in zijn nieuwe manuscript, dat zij het voortouw heeft genomen bij het zoeken en vinden van een officiële uitgever: 'Uitgeverij Anderszins' uit Ermelo.

Onder de titel 'Verlangen naar Swier' is dat boek een vlot geschreven autobiografie geworden, waarin Wim Dubois zijn hele levensverhaal vertelt; dus ook over zijn jeugd in de Doedesstraat in Rotterdam-West en over zijn doen en laten na de oorlog weer terug in de Maasstad, maar vooral toch met een sterk accent op zijn tijd in Swier die zo'n beklijvende indruk op hem heeft gemaakt.

Het is het ontroerende verhaal geworden over een dertienjarige stadsjongen uit Rotterdam die in 1943 – met een bordje met de naam

⁸¹ Bulletin Wijnandsrade 20, jaargang 16, december 1997 (bladzijde 955 en 956).

'Wijnandsrade' om zijn nek – op de trein wordt gezet richting 'het donkere Zuiden', om daar een tijdje op een boerderij te gaan aansterken.

Dat tijdje duurt door de oorlogsomstandigheden uiteindelijk veel langer als voorzien en in die periode wordt de stadsjongen Wim Dubois opgenomen in het gezin van de boerenfamilie Ritzen en in het Zuid-Limburgse landleven. Hij heeft vanaf het begin gewoon overal aan meegedaan, zijn ogen uitgekeken en met volle teugen genoten. Tot het moment waarop hij afscheid moet nemen van Swier, van zijn Tonia en zijn vele nieuwe vrienden om de draad weer op te pakken in het na-oorlogse Rotterdam.

Zijn boek leest als een trein. Wim Dubois weet gedetailleerd maar toegankelijk en vaak ook ontroerend de oorlogsjaren door de onbevungen ogen van een jongeman opnieuw tot leven te roepen. In een beeldende en trefzekere schrijfstijl vertelt hij zijn verhaal. Het leest als een film, die de lezer vanaf bladzijde 1 bij de kladden neemt en pas weer loslaat op bladzijde 189, waar de schrijver afrondend de balans opmaakt:

.....*'Mijn vertrek naar Swier was in juli 1943. Ik was toen dertien jaar. Bij het uitkomen van dit boek heb ik inmiddels de leeftijd van negentachtigjarige bereikt. Suze is er al drie jaar niet meer bij, we zijn tweeëntwintig jaar getrouwd geweest. Zij heeft mijn herinneringen aan Swier nooit gelezen. Suze stelde ook geen lastige vragen, dat lag niet in haar aard. Ook Tonia is overleden, zij werd vierentachtig. Ik zit niet bij de pakken neer. In de zomer teel ik groenten, in het najaar maak ik wijn van bramen uit eigen tuin. Het verlangen naar Swier duurt inmiddels bijna vijftien jaar. De afgelopen maanden ben ik weer bezig geweest met het boek over Swier. Ik heb passages herschreven, geschrapt en aangevuld. Ook nu kwamen vele mooie momenten voorbij, sommige zo privé dat ik ze niet heb opgeschreven. Ik kan terugkijken op een prachtig en interessant leven waarbij ik de liefde intens heb beleefd maar ook diep verdriet heb gekend om wat er niet meer was en is. Met een glas rode wijn op tafel heb ik de buurvrouw om de hoek mijn verhaal verteld. Zij stimuleerde me om er nu een heus boek van te maken en ging op zoek naar een uitgever. Zo is het verhaal van een jongen uit Rotterdam die tijdens de oorlog naar Limburg werd gestuurd in de boekwinkel terechtgekomen. Wat had ik dat verhaal graag beëindigd met he vinden van mijn dagboekje'.*

Onder grote publieke belangstelling mocht de auteur het eerste exemplaar van 'Verlangen naar Swier' op woensdag 17 april van dit jaar in het Gemeenschapshuis van Wijnandsrade overhandigen aan waarnemend

Wijnandsrade

burgemeester Bas Verkerk van de gemeente Beekdaelen, die zichtbaar onder de indruk was.

Het was stralend weer, die dag. Dus ik weet vrijwel zeker dat Wim Dubois onderweg naar Wijnandsrade nog even over 'zijn Swier' is gereden.

'Verlangen nar Swier', Wim B. Dubois, uitgeverij Anderszins, ISBN 978-94-92994-06-6, € 18,95.

Wiel Oehlen

Tijdens de door de Vrienden van Wijnandsrade georganiseerde publiekpresentatie overhandigde Wim Dubois op 17 april jl. het eerste exemplaar van 'Verlangen naar Swier' aan waarnemend-burgemeester Bas Verkerk van de gemeente Beekdaelen (foto: Kirsti Heijnen).

KRUTZEN
I N S T A L L A T I E
SANITAIR | WATER | GAS
CENTRALE VERWARMING

HIPTAFELN
Terweijerweg 9a Heerlen
www.hiptafelen.nl

RIJSCHOOLROGER
Rijlessen van 60 minuten
Erkend instructeur ADHD en Autisme
Schakel, automatisch en aanhangwagen
www.rijschoolroger.nl | T: 06 473 824 15

KEMBIT
innovation & intelligence

**voortlopen
op verandering**

Adverteerders	Sponsors
Luijten Groep BV	Kapsalon Boermans Wijnandsrade
Petit Verbindt	Huisartsenpraktijk Hobus P.P.M.
Kliniek Mosaderma	Picoplast Wijnandsrade
Kapsalon La Vie Petit	Fysiotherapie Praktijk Jopie Dieren
De Naamse Steen Wijnandsrade	Gitek Sport Nuth
Kembit Wijnandsrade	Lugé Haarden Wijnandsrade
Webwinkel Natuurlijker leven	Autobedrijf Jo ten Oever Nuth
Rijschool Roger	Transpo Nuth
Erwin Marell Verhuur Nuth	Moonen Bouw BV Nuth
Bionova NV	De KJERO Bouw Wijnandsrade
WRM Makelaars Wijnandsrade	Adviesbureau Storms Nuth
Tuincentrum/Bloemisterij De Osseploeg	Marell Elektrotechniek
Koudetechniek Sproncken Schimmert	Schoonheidssalon Tonny Bussen
IFH Hagemans Hulsberg	Haleco Nuth
Herberg De Haversack Nuth	Boerenbond Nuth
Visumbureau Limburg	Wijnhuis L'Ambiance Hulsberg
Motorenrevisie Steins Valkenburg	Autobedrijf Mennens
Bouwbedrijf Gerards	Verloeskundigen Greven/ Slabbers
Canisius Stroopfabriek	Friture De Ziepe Nuth
Heuts Assurantiën Nuth	Smink Architecten Hulsberg
Klussenbedrijf W. Maessen V.O.F.	RVK Bouwconsult
DAS Montage	
Hip Tafelen	
Zorgboerderij "A Gen Ling"	
Krutzen Installaties	
Schildersbedrijf Vankan Nuth	

Het bestuur en de redactie bedanken de adverteerders, begunstigers en sponsors voor hun financiële bijdrage!

Deze publicatie is mede tot stand gekomen met medewerking van drukkerij Jacobs uit Schimmert.

Bouwbedrijf Gerards

Wijnandsrade 06-46190862

Voor al uw bouw-
of verbouwplannen?
Bel ons voor een vrij-
blijvend gesprek.

www.bouwbedrijfgerards.com

Webwinkel

Natuurlijker leven

Omdat het ook anders kan..

www.natuurlijkerleven.nl

drukkerij
jacobs
schimmert - uelstraten
045-4041625

Als het om meer dan alleen drukwerk gaat!

Heuts Assurantiën

Voor een
verzekerd
bestaan...

VERZEKERINGEN
HYPOTHEKEN
PENSIOENEN

Heuts

NUINHOFSTRAAT 88
NUTH
HOOFDSTRAAT 103
LANDGRAAF

045 - 524 46 36

zekerheuts.nl

Heemkundevereniging Vrienden van Wijnandsrade

Opricht op 22 december 1981 als de stichting Vrienden van Wijnandsrade, sinds 1994 notarieel geregistreerd als een heemkundevereniging

Rekeningnummer

NL 57 RABO 0137 7984 90 voor donaties en de betaling van boeken (e.d.),
NL 43 RABO 0137 7363 71 voor de betaling van de contributie, ten name van Heemkundevereniging Vrienden van Wijnandsrade.

Website: www.vriendenvanwijnandsrade.nl

Dagelijks bestuur

Voorzitter Wilfried Dabekaussen (045 – 524 13 20), secretaris Rinus van den Nieuwenhof (045 – 524 28 27, Pijlstraat 3, 6363 BT Wijnandsrade, r.nieuwenhof@home.nl), penningmeester: Rein Krikke (045 – 565 01 21), ledenadministrateur: Ria Marell (045 – 524 51 67)

Algemeen bestuur

Louis Cordewener (045 – 524 10 55), Nicolle Driessen (045 – 527 43 80), Hubert Gerards (06 – 5349 3374), Karien Goessens-Schrijen (06 – 1310 8958), Jack Jetten (045 – 524 11 35), Jo Luijten (045 – 524 24 29), Henk van Malkenhorst (045 – 524 23 44), Math Marell (045 – 524 17 05), Wiel Oehlen (045 – 524 48 98), Jos L'Ortye (0475-401 221), Esther Steins (06 – 2345 4919)

Erevoorzitters

F. Cortenraad, J. Jansen (†)

Ereleden

J. Berger, H. Beckers (†), H. Binderhagel, T. Bloebaum-Habets (†), E. Brongers (†), E. Coenen-Vaessen, G. Cox, J. Habets (†), M. Jansen, J. Jetten, T. Kickken-Senden (†), H. Kuijpers, J. Luijten, H. van Malkenhorst, M. Marell, Z. Marell (†), Z. Meessen, W. Oehlen, J. L'Ortye, J. en A. Pijls-Emonds, Chr. Rutten, Désirée Schmalschläger, A. Teheux, H. Vos, J. van der Zee (†)

